

Έτος Δ'. — Τεύχος Θ. — Σεπτέμβριος 1926

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ Ε.΄. Τ.΄.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ :
† ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗΣ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :
Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λειτουργία τῶν Στοῶν, Α. Π. Αλεξανδροπούλου	Σελ. 1361
Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ἐν Ἑπτανήσῳ, Θεμιστ. Μπαμίζα >	1363
Φιλανθρωπία καὶ Ἀγαθοεργία ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, Γ. Α. Γεωργιάδου	> 1372
Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Μνήσεως, Ὁρθέως Β. Καραβία	> 1375
Ὁ Θεόφιλος Καΐτης ὡς Τέκτων, Φιλικὸς καὶ Θεόδοφος Α. Π. Καλογεροπούλου	> 1381
Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ Α. Aulard	> 1394
Κοινωνικὰ Ζητήματα — Ἀπειλουμένη Καταγίς, Α. Π. Αλεξανδροπούλου	> 1396
Εἰδήσεις ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ	> 1399
Υποψήφιοι Βουλευταὶ	1400

Γραφεῖον :
Ὁδὸς Βαλτατσίου ἀφ. 3

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ἸΩΑΝΝΟΥ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΟΣΙΤΣΑ 24α — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΤΕΧΝΗ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΜΠΟΡΙΑ

ΥΠΟ ΤΕΚΤΟΝΩΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΑΙ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΙΑΤΡΟΙ

Λουκάς Λέφας, Λεωφόρος Ἐθνικῆς Ἀμύνης 19
Ἰωάννης Δεληγιαννάκης, » » » 42
Δημ. Ζώρας, Ἀπτινολόγος. Ὀδὸς Αἰμιλίου Γρεβενῶν
Ἄ. Μισυρλόγλου Χειρουργοσ-Γυναικολόγος. Λεωφ. Νίκης 79.
Περικλῆς Σπετσιώτης Ὄτορινολαρυγγολόγος. Ὀδὸς Διαλέτη 3.
Φαρμακεία : Κων. Κολοτούρος Λεωφόρος Ἐθνικῆς Ἀμύνης 10.
Στ. Τελειώνης ὁδὸς Ἐγνατίας.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Ἰωάννης Λαδάς Μέγαρον Ἴρις, Ρογκότη 3. Ἀναστ. Μπράχαλης
Τελτζῆ Χάν ὁδὸς Φράγκων. Γιουτώβ Γιακοῦλ Τελτζῆ Χάν ὁδὸς
Φράγκων. Δημ. Ἡλιάδης Πλατεῖα Ἁγίας Σοφίας 73. Ἄνδρ.
Λοβέρδος Στοᾶ Καραῶσο 64.

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἀρχιτέκτονες καὶ Ἐργολῆται. Φιλήμων Παιωνίδης Μέγαρον
Δρακούλη 60—67, Παναγ. Κάλφας Σιτὲ Σαοῦλ (Μοδιανο),
Ὀδυσσεὺς Πουσκουλοῦ ὁδὸς Χρυσοστέμου Σμύρνης ἀριθ. 5.
Πολιτικοὶ Μηχανικοὶ καὶ Ἐργολῆται : Εὐγένιος Μπερνα-
σκόνι ὁδὸς Ἀναλήψεως 10. Δ. Πεζάρης καὶ Σία ὁδὸς Μητροπό-
λεως 34. Κων. Παπαδάκης ὁδὸς Δ' Ἑσπεραὶ 32. Γερασ. Ἀρ-
σένης ὁδὸς Τσιμισκῆ 69. Βασίλ. Βασιλειάδης Μέγαρον Καζέσ
(Ὀικοδ. Ἐταιρία). Σαλβατῶρ Ποζέλι Λέβαντ Σίτυ 54, Πανα-
γιώτης Μοσχονήσιος Ἐγνατίας 354.
Μηχανολόγος : Βασίλειος Δημητρίου Λεωφ. Βασ. Γεωργίου 36.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Μηχανουργοί : Ἀλέξ. Πουτοῦ ὁδὸς Κουντουριώτου 40.
Δημ. Μαχίλης » Ναούσης 10.
Ἐργοστάσιον Ξυλουργικῆς : Β. Οἰκονόμου καὶ Δ. Σαμαρᾶς ὁδὸς
Λέοντος Σοφοῦ 13.
Ἀεριοῦχα ποτά : Ἡρ. Δόντης, ὁδὸς Ὀδυσσεῶς 14.
Οἰνοπνεύματα : Δ. Σαμαρᾶς καὶ Β. Οἰκονόμου Λέοντος Σοφοῦ 13
Ποτά : Μάριος Μόλχο, ὁδὸς Συγγροῦ 65.
Βαφεῖον : Ἰσάκ Μπενβενίστε, ὁδὸς Κολόμβου 12.

(Συνέχεια εἰς τὴν Γ' σελίδα)

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3

*

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΩΝ

ΙΔΙΩΣ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ λειτουργία τῶν Στοῶν, διὰ τὰ ἀνταποκρίνηται πλήρως εἰς τοὺς μεγάλους σκοποὺς τοῦ τεκτονικοῦ θεσμοῦ, πρέπει νὰ περιλαμβάνη τὴν τε θεωρητικὴν καὶ τὴν πρακτικὴν τεκτονικὴν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν αἱ συνεδριάσεις τῶν Στοῶν πρέπει ν' ἀποβλέπωσι καὶ εἰς τὴν μυσταγωγικὴν διδασκαλίαν πρὸς διαμόρφωσιν σιδηρῶν χαρακτήρων, ἀτέγκτων καὶ ἀνεπηρέαστων ἀπὸ τῶν ἰδίων παθῶν καὶ συμφερόντων, ἀλλ' ἐξ ἴσου πρέπει ν' ἀποβλέπωσιν εἰς τὴν πρακτικὴν ἀσκησιν τῆς ἀρετῆς πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν τεκτόνων εἰς τὴν διηγετικὴν ἐπιδίωξιν τοῦ ἠθικοῦ ἀγαθοῦ.¹

Κατὰ ταῦτα ἐπιβάλλεται συστηματικὴ διδασκαλία πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν τῶν συμβολικῶν παραστάσεων ἐκάστου βαθμοῦ, κατὰ τὸν τρόπον παρέχοντα ἀφορμὴν πρὸς βαθυτέραν ἀνασκόπησιν τῶν τελομένων καὶ αἴροντα τὴν μονοτονίαν τῶν στερεοτύπως ἐπαναλαμβανόμενων τύπων.

Δὲν αἰσθάνεται μονοτονίαν, δὲν εὐρίσκει ξηροὺς τοὺς τύπους ὁ μεταρσιούμενος εἰς τὰς συμβολιζομένας ὑψηλὰς ἐννοίας, ὡς δὲν αἰσθάνεται τις μονοτονίαν ὅταν ἀκούῃ τὸ κελᾶδημα τῶν πτηνῶν ἀνὰ μέσον ὄροσερῶν φυλλωμάτων, οὐδὲ ὅπότεν ἀσφραίνεται τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων, προσβλέπων ποικιλόχρωμον ἀνθῶνα, οὐδ' ὅπότεν ὑπὸ αἰθρίαν

1. Περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ ἔργου τῶν Στοῶν βλέπε εἰς σύστημα Τεκτονικῆς φιλοσοφίας ἐκτεθὲν δι' αὐτοτελῶν ἄρθρων εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους τόμους καὶ εἰδικώτερον βλέπε εἰς τόμον προπαρελθόντος ἔτους 1924 σελ. 395, 430, 489 καὶ 516, 557 κλπ. Ἐπίσης πρβλ. καὶ σ. 413 τοῦ 1924 ἐν ᾗ γίνεται κυρίως λόγος περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν ἐν Στοαῖς διδασκαλιῶν καὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ἐρμηνεύσεως τῶν Τυπικῶν.

νύκτα τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἀνυψοῖ τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἑναστρον οὐρανὸν στροβιλίζων τὸ πνεῦμα πρὸς τοὺς ἀπείρους κόσμους.

Πρέπει ὁ τέκτων νὰ κατανοήσῃ βαθέως τί δηλοῖ ἐκάστη λέξις, τί ὑποσημαίνει ἕκαστον σύμβολον, διὰ νὰ δημιουργήσῃ ἐν τῇ διανοίᾳ κόσμους ἰδεῶν, διὰ νὰ αἰσθανθῇ φαιδρὰν τέρψιν, ὡς αἰσθάνεται ὁ μουσουργὸς ἐκ τῆς ἁρμονίας τῆς παραγομένης ἐκ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ.

Ὅθεν ἀπαιτεῖται ἡ συστηματικὴ ἐκείνη διδασκαλία ἐπὶ τῶν συμβόλων καὶ τῶν μυήσεων, ἧτις σπανιώτατα ἀπαντᾷ ἀνὰ τὰς Στοὰς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης.

Ἴδού τὸ κύριον ἔργον ἐν ταῖς Στοαῖς. Αἱ διαλέξεις ἐπὶ ποικίλων φιλοσοφικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων εἶναι ἀξιάγαστοι καὶ ἀξιέπαινοι, ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς λαμπρύνουσαι ἀπλῶς διὰ πολυχρώμων φανῶν τὴν Στοὰν καταυγαζομένην ὑπὸ τοῦ τεκτονικοῦ φωτός.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν ὅμως διὰ νὰ ἔχῃ πρακτικὴν ἀξίαν ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ δύναται αἱ Στοαὶ νὰ ἐπιλαμβάνωνται τῆς μελέτης φλεγόντων κοινωνικῶν ζητημάτων, ἀκόμη καὶ διεθνῶν, ἐνδιαφερόντων ἕως τὴν περιβάλλουσαν κοινωνίαν καὶ νὰ προβαίνωσιν εἰς πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ρύθμισιν τῶν ἀναφυσόμενων ζητημάτων δικαίαν καὶ φιλάνθρωπον. Ἀντὶ πάσης ἄλλης ὑποδείξεως παρέχει ὑπόδειγμα ἀριστον ὁ ἀπολογισμὸς τῶν πρακτικῶν ἔργων, ὧν ἐπελήψθη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἡ ἐν Κερκύρα Στοὰ «Φοῖνιξ», ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ κατωτέρῳ παρατιθεμένῳ λόγῳ τοῦ Ρήτορος αὐτῆς ἀδ.: Θεμιστοκλέους Μπαμίχα, περὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Κερκυραϊκοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ τελεῖται δεξιῶς καὶ τελεσφόρως τὸ διπλοῦν τοῦτο ἔργον τῶν Στοῶν, πρέπει τὸ Τεκτονικὸν Τάγμα ἐν γένει καὶ ἐκάστη Στοὰ ἰδίᾳ νὰ εἶναι συμπαγὴς, ὠργανωμένη ἐν ἀδιαρρήκτῳ ἐνότητι, ἔχουσα στελέχη ἀρχαῖα, ἐμφορούμενα τεκτονικοῦ πνεύματος καὶ ἔχοντα εὐχερῆ τὴν ἔξιν τοῦ χειρισμοῦ τῆς τεκτονικῆς σμίλης. Δὲν ἀρκοῦσιν οἱ ἐκάστοτε νεήλυδες, οἱ νεοφώτιστοι ἐν γένει, ὅσα καὶ ἂν κομίζωσι φῶτα ἐκ τῆς ἐπιστήμης, ὅσον καὶ ἂν αἰσθάνωνται εὐγενῆ ζῆλον.

Ἡ πανταχοῦ παρατηρουμένη συνεχὴς διαρροὴ τῶν Στοῶν καθιστᾷ ἀδύνατον καὶ τὴν τελείαν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν πρακτικῶν ἔργων. Δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ πρὸς τὰ πεδία τοῦ πολέμου στράτευμα συγκείμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ νεοσυλλέκτων, ὅσον καὶ ἂν οὗτοι τυγχάνωσιν εὐέλπιδες μαχηταί.

Ὅθεν ἡ διαρροὴ αὕτη πρέπει ἂν ὄχι νὰ παύσῃ, νὰ ἐλαττωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον ὄριον. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ μελετηθῶσι τὰ αἴτια. Τὰ

κυριώτερα τούτων εἶναι βεβαίως ἢ ἔλλειψις ὑποκειμενικῆς διαθέσεως προσφόρου, ἢ ἔλλειψις ἐπαρκoῦς ἐκπληρώσεως τῶν δύο προεκτεθέντων ἔργων τῶν Στοῶν, ἐπιφέρουσα κατ' ἀνάγκην τὸν κόρον καὶ τὴν λεγομένην κακοζήλω βέβαια ἀπογοήτευσιν.

Πῶς θὰ θεραπευθῆ τὸ κακόν; ἐπιβάλλεται σύντονος προσπάθεια πρὸς μυσταγωγίαν ἀλλὰ καὶ πρωτοβουλία τις ὅπως ἐξέλθῃ ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ τῆς μέχρι τοῦδε νωχελoῦς ἀδρανείας.

Καὶ ταῦτα γενικῶς περὶ πάσης Στοᾶς.

* *

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω γενικῶν παρατηρήσεων ἰσχυροῦσῶν διὰ πᾶσαν Στοᾶν πάσης χώρας, ὁ παρακολουθήσας τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἀθήναις Στοῶν δύναται νὰ κάμῃ τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις.

Καὶ πρῶτον ὁ ἀριθμὸς τῶν Στοῶν ἀποβαίνει δυσανάλογος πρὸς τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνεργῶν μελῶν. Ὀλίγιστα δ' ἐξ αὐτῶν, ὀλιγομελεῖς μάλιστα τυγχάνουσαι, ἔχουσιν ἰδιὸν τινα τύπον καὶ στενὴν συνοχὴν τοῦ συνόλου τῶν μελῶν. Ἄλλαι δέ τινες, πολυμελεῖς μάλιστα φέρουσι μᾶλλον τὸν ἰδιάζοντα καὶ ἀγαστὸν ὄντως τύπον, ὃν παρουσιάζει ἡ προσωπικότης τοῦ Σεβασμίου, συναγείροντος περὶ ἑαυτὸν ἐνθουσιῶδεις θαυμαστάς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νεωτέρους ἄνδρας. Ἄλλ' αὗται παρουσιάζουσι τὸ μειονέκτημα ὅτι δὲν συγκρατοῦσι τὰ ἀρχαιότερα μέλη, διὰ τοὺς προεκτεθέντας πιθανῶς λόγους. Ἐνεκα τούτου δὲ δὲν παρασκευάζονται δεόντως ἀρχαῖοι διδάσκαλοι ἱκανοὶ νὰ διαχειρίζωνται δεξιῶς τὰ διάφορα ἀξιώματα καὶ μάλιστα τὸ τοῦ Σεβασμίου. Ἐντεῦθεν ἡ διηνεκὴς καταπόνησις ἐλαχίστων τεκτονικῶν προσωπικότητων, αἵτινες θὰ ἤρμοξε μᾶλλον νὰ παρέχωσι τὰ φῶτα αὐτῶν μετὰ μείζονος ἐπιμελείας εἰς ἀνώτερα ἐργαστήρια καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἀνωτάτην Διοίκησιν. Δὲν παρουσιάζονται δὲ ἱκανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ δὲν ἐγκαρτεροῦσι καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἄνδρες ἄλλως ἄριστοι, διότι δὲν μορφοῦνται τέλειοι τέκτονες, διότι δὲν ἐνστερνίζονται βαθέως τὴν τεκτονικὴν ἰδέαν. Ἴδου διατί ἀπαιτεῖται ἡ μυσταγωγία, ἣν τινες θεωροῦσι δευτερεύουσαν.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διεξάγῃται συστηματικὴ διδασκαλία καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν μυστῶν καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἔτι χρόνου.

Αἱ ἐν Ἀθήναις Στοαὶ καὶ μάλιστα αἱ πολυμελεῖς, καταναλίσκουσι τὰς πλείστας τῶν συνεδριάσεων εἰς τὸ ἔργον τῶν μῆσεων. Διότι πολλοὶ νεώτεροι μάλιστα τέκτονες καταλαμβάνομενοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ θέλουσι νὰ εἰσάγωσι τοὺς φίλους αὐτῶν, οὓς κρύνουσι καταλλήλους ὑπὸ τὴν ἐπήρεια τῆς φιλικῆς συμπαθείας. Καὶ ἀκούομεν ὕμνους ὅτι προ-

τεινόμενος θ' ἀποβῆ χρήσιμος, ὅτι θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Τάγματος. Καὶ διεξάγονται μυσθεῖς ἀλλεπάλληλοι καὶ εἰλικρινῶς ἐνθουσιῶσι πολλοὶ ἀδελφοὶ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τόσον πολυτίμου συνεργάτου, ὅστις ὅμως συνηθέστατα εξαφανίζεται μετὰ βραχὺν ἢ μακρότερον χρόνον. Τί συμβαίνει; Βεβαίως δυσὶν θάτερον, ἢ αὐτὸς δὲν ἔφερε τὰ κατάλληλα στοιχεῖα, ἢ ἡ μέθοδος πρὸς ἀφομοίωσιν αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε κατάλληλος.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω εἰλικρινοῦς ἐλέγχου μὴ νομίση τις ὅτι αἱ συνεδριάσεις τῶν Στοῶν Ἀθηνῶν ἀποβαίνουσιν ἀνούσιοι καὶ ἀκαρποί. Ἐλέγχω μόνον τὴν ἔλλειψιν συστήματος περὶ τὴν κυρίως τεκτονικὴν διδασκαλίαν. Ἄλλως ἀντηχεῖ πολλάκις ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν Στοῶν ἡ φωνὴ ρητόρων μεγάλης ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐπὶ θεμάτων συναφῶν πρὸς τὴν ὅλην τεκτονικὴν φιλοσοφίαν. Ἄλλὰ τὸ κακὸν εἶναι ὅτι δὲν ἀπολαμβάνουσι τῆς ἀκροάσεως τοιούτων ὁμιλιῶν πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες καὶ μάλιστα πάντες ὅσοι οἰκειότερον ἔχουσι πρὸς τὰ ὑπὸ διαπραγμάτευσιν θέματα, ὡς ἐκ τῆς σφαίρας τῶν οἰκείων σπουδῶν. Τοῦτο διὰ διαφόρους λόγους. Ἐνίοτε δὲν προαγγέλλονται ἐπαρκῶς, ἄλλοτε ἀποτελεῖ κώλυμα διὰ πολλοὺς ἡ βραδεία νυκτερινὴ ὥρα τῶν συνεδριάσεων. Διότι, ὡς γνωστόν, ἀδικοῦνται πολλαὶ Στοαὶ ἀναγκαζόμεναι νὰ συνεδριάσωσιν ἀπὸ τῆς δεκάτης νυκτερινῆς ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου καὶ πέραν ἐτι.

Διὰ τοὺς συνοπτικῶς ἐκτεθέντας λόγους ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἐφ' ὅσον αἱ Στοαὶ πᾶσαι συνεδριάσωσιν ἐν τῷ αὐτῷ Μεγάλῳ καὶ μάλιστα ἐν τῷ αὐτῷ Ναῷ, θὰ ἦτο εὐκαταῖον ὅπως περιορίσωσι τὰς τακτικὰς αὐτῶν συνεδρίας κατὰ δεκαπενθήμερον, οὕτως ὥστε νὰ δύνανται πᾶσαι σχεδὸν νὰ συνεδριάσωσιν ἐνωρὶς πρὸς εὐκολίαν ἰδίως τῶν μακρὰν οἰκούντων, ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ σημεριναὶ ἀποστάσεις τῆς πόλεως. Οὕτω δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ ὀρισθῇ μία ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος διὰ τὰς σοβαρωτέρας τῶν διαλέξεων κανονιζομένης τῆς σειρᾶς ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς.

Ἐπίσης θὰ ἦτο εὐκαταῖον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς πάσας τὰς Στοὰς τὸ ἔργον τῶν φροντιστηριακῶν ἀσκήσεων, ὅπερ διεξάγεται θαυμασίως ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ «Ἡσιόδου» καὶ ἐν ἄλλαις Στοαῖς.

Ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ συνεδριάσεις τῶν Στοῶν ἐπαναλαμβάνόμεναι μόνον κατὰ δεκαπενθήμερον, θὰ κατεπόνουν ὀλιγώτερον τὰ μέλη αὐτῶν, ἅτινα θὰ ἠδύνατο οὕτω νὰ ἐπισκέπτονται συχνότερον καὶ ἄλλας Στοάς, τοῦθ' ὅπερ θ' ἀπέβαινε πολλαχῶς χρησιμώτατον.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωστόν, ἔχει τὴν πρῶτην ἀρχὴν ἐν Ἑπτανήσῳ. Ἀτυχῶς μέχρι τοῦδε δὲν ἠσχολήθησαν φιλόστοργες Τέκτονες περὶ τὴν ἔρευναν τῶν πηγῶν, αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς συστηματικὴν ἱστορικὴν συγγραφὴν. Ὁ διευθυντὴς τοῦ «Πυθαγόρου» ἔγραψε κατὰ τὸ ἔτος 1901, προσδρῶν τότε τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ὡς Πρόσθετος Μηγ.·. Διδ.·., ἀπόντος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Νικολάου Βάρβογλη, συμβολὴν τινα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἀρχομένην ὁμῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1868, εἰς τὸ τότε ἐκδιδόμενον «Δελτίον τῆς Μηγ.·. Ἀν.·.». Δὲν ἔπαυσε δὲ σκεπτόμενος ὅτι ἐπιβάλλεται ταχίστη μέρμινα πρὸς περισυλλογὴν τῶν σωζομένων πηγῶν καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη ἐργασία προσιδιάζει κατ' ἐξοχὴν εἰς τέκτονες Ἑπτανησίους, ὡς ἔχοντας τὰς ἀρχαιότερας παραδόσεις ἀλλὰ καὶ ἔμφυτον τὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς. Διὰ ταῦτα μετ' ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως παραθέτομεν, τὸν ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Θεμιστοκλέους Μπαμίχα Ρήτ.·. τῆς ἐν Κερκύρα Στ.·. «Φοῖνιξ» ἐκφωνηθέντα λόγον κατὰ τὴν Ἀγάπην τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου τοῦ 1924 παρέχοντα ἰδίως πλήρη σύνοψιν τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κερκύρα Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1740 καὶ ἀποτελοῦντα πολὺτιμον βοήθημα διὰ τὸν μέλλοντα ἱστοριοδίφην.

ΛΟΓΟΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΜΠΑΜΙΧΑ

Ρήτ.·. Στ.·. Στ.·. «Φοῖνιξ» ἐν Ἀν.·. Κερκύρας

Ἄγ.·. Ἀγ.·. Ἀδ.·.

Στερούμενος τῶν πολλῶν ἐκείνων χαρισμάτων τῶν καθιστάντων τὸν ὀμιλητὴν ἐπαγωγὸν θὰ ἐδίσταζον—παρὰ τὴν ἐκ τοῦ Συντ.·. ὑποχρῶσίν μου—νὰ λάβω τὸν λόγον, ἂν μὴ ὑπελόγιζον ἐπὶ τὴν ἀδ.·. Ἀγάπην καὶ εὐμένειαν ὑμῶν, εἰς ἃς ἄλλως τε ὀφείλω καὶ τὴν ἰδιότητα ὑφ' ἣν ὀμιλῶ. Ἡ Στ.·. ἡμῶν τὰς Ἀγάπας τελοῦσα ἐν αὐτῷ τῷ Ναῶ εὐρέθη ἐφέτος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραβῇ τὸ ἔθιμον τοῦτο διὰ τὸν εὐχάριστον λόγον τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχόντων μελῶν, ἀριθμοῦ ὅστις καὶ ἀποτελεῖ ἀδιαφιλονείκητον ἀπόδειξιν τῆς εὐρωστίας αὐτῆς. Πόσοι ὁμῶς κατεβλήθησαν κόποι καὶ προσπάθειαι, καὶ διὰ πόσων περιπετειῶν διήλθεν ἡ Στ.·. ἡμῶν μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ σημε-

ρινόν, το μὴ εἰπεῖν, ἐπίζηλον σημείον; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐπιβάλλει, χάριν τῶν νεωτέρων ἰδίως ἀδελφῶν, τὴν ἀνασκόπῃσιν τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κερκυραϊκοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀριθμοῦντος δύο περίπου αἰῶνας. Πράγματι, δεκαεπτὰ περίπου ἔτη μετὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ διασήμου «Book of the Constitution» ὑπὸ τῆς Μεγ.· Ἀνατ.· τῆς Ἀγγλίας, ἐν ᾗ καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ J. Anderson αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ νεωτέρου Ἑλευθεροτεκτονισμοῦ, δηλ. τὸ 1740, ἱδρύεται ἐν Κερκύρᾳ τὸ πρῶτον τεκτ.· Ἔργ.· ὑπὸ τὸν τίτλον «Loggia di Beneficenza» καὶ ὑπὸ τὴν διοίκησιν, ὡς πρώτου αὐτῆς Σεβ.· τοῦ **Προβλεπτοῦ** τῆς Γαλινοτάτης Ἑνετικῆς Δημοκρατίας. Τὸ 1807 ἱδρύεται δευτέρα Στ.·, Γαλλικὴ, «La Philogénie» καὶ τὸ 1809 τρίτη τοιαύτη, ἐπίσης Γαλλικὴ, ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ferdinand Gallé, μετὰ τὸν παράδοξον τίτλον «Στ.· τοῦ Ἁγίου Ναπολέοντος ἢ τῆς εἰρήνης». Τὸ 1813-1814 μυοῦνται ἐν ταῖς Στ.· Στ.· τῆς Κερκύρας, Λευκάδος, Κεφισσῆς καὶ Ζακύνθου, ὁ ἐκ τῶν τριῶν Ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας Ἐμμανουὴλ Ξάνθος καὶ οἱ διασημότεροι τῶν Φιλικῶν, διὸ καὶ βασιμῶς θεωρεῖται ἡ Ἑταιρία αὕτη ὡς θυγάτηρ τοῦ Ἑλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ἰδίως τοῦ Ἑπτανησιακοῦ. Τὸ αὐτὸ ἔτος, 1813, τὰ δύο Ἔργ.· «Στοὰ τῆς Ἀγαθοεργίας» καὶ «Φιλογένεια» συγχωνεύονται εἰς ἓν μόνον, ὑπὸ τὸν διπλοῦν τίτλον «Στοὰ Ἀγαθοεργίας-Φιλογένεια» ἠνωμένα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.· Ἀνατ.· τῆς Γαλλίας μετὰ πρῶτον Σεβ.· τὸν ἀδ.· Ματθαῖον Λεσσέψ, Γενικὸν Ἐπίτροπον τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ πατέρα τοῦ Φερδινάνδου Λεσσέψ, τοῦ ἀπαθανάτισαντος τὸ ὄνομά του διὰ τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμου τοῦ Σουέζ. Τὸ 1815, μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, οἱ Γάλλοι ἀποχωροῦσι τῆς Κερκύρας ἀλλ' ἢ Στοὰ ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη, μετὰ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι Σεβ.· αὐτῆς ἐκλέγεται ὁ Ἀγγλος Στρατηγὸς Cambell, Γενικὸς Διοικητὴς τῶν Ἰονίων Νήσων. Τὸ ἐπὶ τῶν δύο τούτων Ἔργ.· στηριζόμενον Περιστ.· ἐνέμεινεν ἀναγνωρίζον μόνον τὴν Σκωτικὴν κυριαρχίαν μέχρις οὗ ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὰ τρία ταῦτα Ἔργ.·, διακόψαντα πάντα δεσμὸν πρὸς τὰς κυριάρχους Τεκτονικὰς Δυνάμεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, προέβησαν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Μ.· Ἀν.· τῆς Ἑλλάδος ἐν Κερκύρᾳ⁽¹⁾ καὶ τὴν ἱδρυσιν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Τεκτ.· Δυνάμεως, τῆς διασήμου τότε καταστάσεως Στ.· «Πυθαγόρας». Τὸ 1818, ὁ Ἀντώνιος Δάνδολος, διὰ τῆς Μεγ.· Ἀνατ.· τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Στ.· «Πυθαγόρας», ἥτις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν

1. Ἡ σφραγὶς τῆς τεκτονικῆς αὐτῆς δυνάμεως εὑρεθῆται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Ἀν.· Ἀθ.· ἐδρευούσης Ἀρχῆς.

Ἰσραήλ ὑπὸ τὴν Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Ἀγγλίας, ἰδρύει ἐν Κερκύρα τὴν ἡμετέραν Στ.: ὑπὸ τὸν τίτλον «Στοὰ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ Φοίνικος» μόλις μετὰ 26 ἔτη, ἦτοι κατὰ τὸ 1844 τυχοῦσαν παρὰ τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας τὸ δίπλωμα τῆς ἀναγνωρίσεως. Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ «Φοῖνιξ» ὑποδέχεται μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸν Ἰταλὸν Ἐπαναστάτην ATTILIO BANDIERA, μετ' ἄλλων πατριωτῶν Ἰταλῶν ζητήσαντα καὶ εὐρόντα ἄσυλον καὶ φιλοξενίαν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τῆς Κερκύρας γῆ. Ἐπίσης, τῇ προτάσει τοῦ ἀδ.: Ζαμπέλη, ἡ Στ.: ψηφίζει τὴν ἀναγραφὴν ἐν τῇ χρυσῇ βίβλῳ αὐτῆς τῶν ὀνομάτων τῶν διασημοτέρων Ἑλλήνων Τεκτόνων: Ρήγα Φεραίου, Ἰωάννου Καποδιστριαίου, Ἀλεξ. Ὑψηλάντου, Σκουφᾶ, Ξάνθου, Τσακάλωφ κ.λ.π. Τὸ 1846, ἐγκρίνεται πρότασις τοῦ ἀδ.: Λόλλη περὶ εἰσδοχῆς εἰς τὴν Στ.: καὶ ἄλλοθρησκῶν, ἦτοι Μουσουλμάνων, Ἰσραηλιτῶν κ.λ.π. Τὸ 1852, γίνεται δεκτὴ πρότασις τῶν ἀδ.: Πανιέρη καὶ Κουαρτάνου, ὅπως εἰς τὰς ἐπίσημους προποσεις καὶ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Προστάτιδος Ἀνάσσης τοιαύτην γίνηται ὁμοία ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α'. Τὸ 1860, γίνεται ἡ πρώτη τεκτονικὴ βάπτισις (υἰοθεσία λυκιδέος) ὑπὸ τοῦ Σεβ.: Ζαχαρόλου καὶ ἰδρύεται νέα Τεκτ.: Στ.: ὡς θυγάτηρ τοῦ Φοίνικος, ὁ ΑΣΤΗΡ, ἐν Ζακύνθῳ καὶ σήμερον εἰσέτι ὑφισταμένη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Ἀγγλίας. Τὸ 1861, τῇ προτάσει τοῦ Ἀδ.: Πανιέρη, εἰσάγεται ὡς γλῶσσα ἐπίσημος τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἡ Ἑλληνικὴ ἀντὶ τῆς τέως τοιαύτης Ἰταλικῆς. Τὸ 1862 διεξάγεται ζωηρὰ συνεργασία μετὰ τῶν Ἰταλικῶν Στοῶν ὑπὲρ τῆς Ἰταλικῆς Ἀνεξαρτησίας.

Τὸ 1863, ἐντείνονται αἱ ἐνέργειαι τῆς Στοᾶς ἡμῶν ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος καὶ δεῖγμα τρανὸν τῶν αἰσθημάτων τούτων ἡ τέλεσις μεγάλης ΑΓΑΠΗΣ ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στέμματος παρὰ τοῦ Γεωργίου τοῦ Α'. Κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1866 μέχρι τοῦ 1890 ἡ Στοὰ ἡμῶν ἐργάζεται ἀλλεπαλλήλως ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν ζητημάτων (Κρητικοῦ, Ἡπειρωτικοῦ) οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Ἐρζεγοβίνης. Τὸ 1891, ὁ Σεβ.: τῆς Στ.: ἀείμνηστος ἀδ.: Γεώργιος Ζαβιτσιάνος, ὑπεραμυνόμενος τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀντιμετωπίζει τὸν φανατισμὸν καὶ τὴν ἀμάθειαν καὶ ἐκδίδει ὀγκῶδες σύγγραμμα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀντισημιτισμοῦ καὶ τῆς κακῶς παραδεδεγμένης ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν καὶ τῶν θρησκολήπτων γνώμης ὅτι δῆθεν οἱ Ἑβραῖοι μεταχειρίζονται ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτῶν ἀνθρώπινον αἷμα.⁽¹⁾ Τὸ

1. Ζαβιτσιάνου (Γεωργίου Α.) Ἄκτις φωτός. Ὁ καταδιωγμὸς τῶν Ἑβραίων ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Σκέψεις. Ἐν Κερκύρα, τύποις Ν. Πετσάλη 1891 σ. ιε'. 376.

1893, πλὴν τῆς ἐνεργείας ἐράνων ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν τῆς Ζακύνθου ἢ ἡμετέρα Στῶὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τοῦ ἀτυχοῦς ΜΟΥΡΑΤ. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπισκέπτεται τὴν Στ.: ἡμῶν ὁ Ἄγγλος Ναύαρχος MARKHAM, οὐτινος ἢ εἰκὼν κοσμεῖ τὸν Πρόναον ἡμῶν, δωρηθεῖσα τῇ Στ.: ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ αὐτῷ τοῦ τίτλου τοῦ Ἐπιτίμου Σεβασμίου. Τὸ 1894, ἐπισκέπτεται τὴν Στ.:, ὡς Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῶν ἐν Ἀνατολῇ Στῶων, ὁ ἀδ.: LOUIS AMIABLE, εἰς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων Γάλλων Δικαστικῶν, λίαν εὐφύμως περὶ τῆς δράσεως αὐτῆς ἀποφανθεῖς.

Τὸ 1895, ἡ Στ.: ἔρχεται ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών της, ἀραγὸς πρὸς τοὺς ἐν Ἠπειρῷ σεισμοπαθεῖς. Τὸ 1896 καὶ τὸ 1897, καὶ πάλιν ἡ Στ.: ἐνασχολεῖται καὶ καταβάλλει προσπάθειάς ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ζητήματος ἐν γένει καὶ τοῦ Κρητικοῦ ἰδιαίτερος. Τὸ 1897, μετὰ τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον πόλεμον, ἡ Στ.: προβαίνει εἰς ἐνεργείας καὶ διαβήματα πρὸς κατάργησιν τοῦ βαρβάρου θεσμοῦ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως διὰ χρέη. Ἐπίσης κάμνει ἔκκλησιν πρὸς τὴν Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας, ὅπως, ἐπεμβαίνουσα παρὰ τῇ Γαλλικῇ Κυβερνήσει, ἐπιτύχῃ τὴν διακοπὴν τοῦ χορηγήματος πρὸς τὴν ἐν Κερκύρα Σχολὴν τῶν Καθολικῶν Καλογραϊῶν, ὑποδεικνύουσα ὡς λυσιτελεστέραν τὴν ἴδρυσιν λαϊκῶν σχολείων. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δὲν δύναμαι ἢ νὰ ἐκφράσω τεκτ.: διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ὑποστήριξιν, ἧς ἀπολαύουσι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους αἱ καθολικαὶ προπαγανδιστικαὶ σχολαὶ ἐκ μέρους τῆς Ἰταλίας, Κράτους ὀφείλοντος τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ πρωτίστως εἰς τὸν Τεκτ.: καὶ τὰς φιλελευθέρους τούτου ἀρχάς. Τὸ 1901, μνοῦνται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Στ.: ἀρχετοὶ Νεότουρκοι ἐκ τῶν προσφυγόντων εἰς Κέρκυραν, πρὸς οὓς παρέχεται ἀμέριστος ἢ Κερκυραϊκὴ φιλοξενία καὶ ἡ Τεκτ.: ὑποστήριξις. Τὰ ἔτη 1902-1908 εἶναι περίοδος κρίσιμος διὰ τὴν Στ.: κινδυνεύουσαν πολλάκις νὰ ὑπνώσῃ. Παρὰ ταῦτα, τὸ 1906 ὁ Σεβ.: αὐτῆς Ἀδ.: Γ. Ζαβιτσιάνος κάμνει ἐν τῷ Ναφ̄ διάλεξιν «περὶ μεταδοτικῶν νοσημάτων» καὶ τὸ 1908 ἐγείρεται ζωνερά φωνὴ διαμαρτυρίας ὑπὲρ τῆς πιστῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος καὶ τῆς τύχης τῶν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει μὴ Μουσουλμάνων. Τὸ 1909, γίνεται ἔρανος ὑπὲρ τῶν ἐν Σικελίᾳ σεισμοπαθῶν. Τὸ 1911 ἡ Στ.:, περιελθοῦσα καὶ πάλιν εἰς κρίσιμον θέσιν, σώζεται τῇ ἐπιμονῇ τῶν ἀδ.: ἀδ.: Ζαβιτσιάνου καὶ Δικαίου. Τὸ 1914, ἀποθνήσκει ὁ πολλὰ μοχθήσας καὶ πολλὰ ὑπὲρ τοῦ Τεκτον.: ἐν γένει καὶ τῆς Στ.: ἡμῶν ἰδιαίτερος ἐργασθεὶς ἀοίδιμος ἀδ.: Γ. Ζαβιτσιάνος. Τὰ ἔτη 1914-1918, ἔτη αἵματος καὶ καταστροφῆς, ἔτη βίας καὶ

αὐθαιρεσίας, ἔτη ἠθικῆς καταπτώσεως τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὦσιν εὐοιωνότερα διὰ τὴν Στ.: ἡμῶν, ἥτις καὶ πάλιν ἐκινδύνευσε νὰ ὑπνώσῃ. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν ὀλίγων ἐναπομεινάντων μελῶν ἔσωσαν καὶ πάλιν τὴν Στ.: ἡμῶν ἥτις ὡς τὸ φερόνυμον μυθικὸν πηγὸν τῆς Ἀραβίας κατώρθωσε καὶ πάλιν ν' ἀναγεννηθῇ ἐκ τῆς τέφρας αὐτῆς.

Πράγματι, τὸ 1919, ἐνισχυθεῖσα διὰ τῆς προσελύσεως νέων μελῶν προβαίνει εἰς τακτικὰς ἐργασίας, καθ' ἃς οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν ζητημάτων ἐνασχολεῖται (Βορειοηπειρωτικοῦ, Κυπριακοῦ) ἀλλὰ καὶ διὰ μελῶν αὐτῆς Γάλλων τὴν ἐθνικότητα, διαμαρτύρεται διὰ τὰς κακουχίας ἃς ὑφίστανται οἱ Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοὶ αἰχμάλωτοι καὶ ἐπιτυχάνει βελτίωσιν τῆς θέσεως αὐτῶν. Διαμαρτύρεται ἐπίσης διὰ τὰς παρεκτροπὰς τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων ἐν Θεσσαλονίκῃ ὡς καὶ διὰ τὰς βασάνους τῶν ἐν Βορείῳ Ἠπειρῷ Χριστιανικῶν πληθυσμῶν ἐκ μέρους τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν. Τὸ 1920, πλὴν τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος ἐξετάζεται καὶ τὸ ζήτημα τῆς εἰσδοχῆς τῆς γυναικὸς ἐν τῷ Τεκτ.: καὶ τῶν ὄρων ὑφ' οὓς θὰ ἦτο δυνατόν τοῦτο ἐν ταῖς Στοαῖς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς. Τὸ 1921, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεδριάσεων ἀνέρχεται εἰς 35, δηλ. εἰς τὸ διπλάσιον σχεδὸν τῶν παρελθόντων ἐτῶν, καθ' ἃς ἀπησχόλησαν τὴν Στοὰν τὰ ἐξῆς ζητήματα: Συνθήκη τοῦ Λονδίνου, ἐφαρμογὴ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν καὶ τύχη τῶν Ἑλληνικῶν ἐν Τουρκίᾳ πληθυσμῶν. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μεγάλη ἐτελέσθη ΑΓΑΠΗ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας, καθ' ἣν τὸν πανηγυρικὸν ἐξεφώνησεν ὁ τότε Πῆτ.: ἀδ.: Εὐγένιος Πολίτης, εἰς τὰς φιλοπόνους προσπαθείας τοῦ ὁποῦ οὐ φείλω πολλὰς τῶν ἄνω πληροφοριῶν. Ἐπίσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπανελάβε τὰς ἐργασίας τοῦ Περ.: ὁ ΦΟΙΝΙΕ. Τὸ 1922 ἡ Στ.: συνῆλθεν εἰς 28 συνεδριάσεις, καθ' ἃς ἐνησχολήθη μὲ διάφορα σοβαρὰ ζητήματα, οἷον τῆς ἐν Ἀνατολῇ Γαλλικῆς πολιτικῆς, τῶν Κεμαλικῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁργίων, τῆς τύχης τῶν ἐν Κερκύρᾳ Μαυροβουνίων προσφύγων καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐν Κερκύρᾳ πολιτικοῦ Νοσοκομείου. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἀδ.: Χρ. Λέζος ἔκαμε δύο διαλέξεις ἐπὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Τεκτ.: καὶ ὁ ἀδ.: Κ. Μπαστουνόπουλος ἐτέραν ἐν λευκῇ συνεδριάσει «περὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς». Τὸ 1923, ἐγένοντο 35 συνεδριάσεις. Ὡς ὁ ἀγ.: Σεβ.: ἡμῶν ἀδ.: Σπυρᾶκος προ μικροῦ ἐξέθεσεν, ἡ ἡμετέρα Στ.: ἐπετέλεσε κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν τὸ καθήκον αὐτῆς. Ἐχορήγησεν ἄσυλον πρὸς τοὺς ἐκ μικρᾷ Ἀσίας πρόσφυγας τόσον ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ Ναοῦ ὅσον καὶ ἐκτός. Ἐφρόντισε περὶ τῆς τύχης αὐτῶν καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν κα-

τοχήν τῆς Νήσου ἡμῶν καὶ τὸν βομβαρδισμόν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ Στόλου. Μέλη τῆς Στ.: ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἀναγγειλαντες εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου τὰς βαρβαρότητας, ὧν ἐγένετο ἔνοχον τὸ Ἰταλικὸν κράτος καὶ ἐντεῦθεν ἐπηκολούθησεν ἡ ἐξέγερσις τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως τῶν λαῶν τῆς ὑψηλίου. Ἡ Στ.: ἡμῶν ἀφ' ἑτέρου δὲν ὄκησεν νὰ ὑψώσῃ φωνὴν διαμαρτυρίας διὰ τὴν κατὰ τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου προσβολὴν ταύτην ἐκ μέρους Χριστιανικοῦ Κράτους καὶ πεπολιτισμένου καὶ ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ τὴν φιλόανθρωπον δρᾶσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, καὶ τὴν βαρύτητα καὶ ἐπιρροήν, ἣν ἡ ὀργάνωσις αὕτη καλεῖται νὰ ἐξασκήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ Κ. τ. Ε. ἔργον τοῦ Τεκτ.: καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ τῶν διασημοτέρων, βασιζομένη ἐπὶ ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν, δηλ. Τεκτ.: εἶναι ἀξία πάσης ὑποστηρίξεως καὶ παντὸς σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῶν Ἐλευθ.: Τεκτ.: ἰδίως τῶν καὶ Ἑλλήνων τοιούτων. Διὸ καὶ ὑποβάλλω ὑπὸ τὴν ψήφον ὑμῶν τὴν πρότασιν ὅπως διὰ τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν ἀδ.: Bourgeois ὑποβληθῶσι τῷ Ὑψηλῷ Συμβουλίῳ Αὐτῆς τὰ αἰσθητάματα τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Κερκυραϊκοῦ Τεκτ.: ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τῆς Στ.: ἡμῶν, καὶ αἱ εἰλικρινέσταται εὐχαὶ ἡμῶν διὰ τὴν στερέωσιν τῆς ὀργανώσεως ταύτης.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, πλὴν τοῦ ἀδ.: Ρήτ.: Πολίτη καὶ τῶν ἀδ.: ἀδ.: Παλατιᾶνο, Βόγγολη καὶ Σπυροπούλου, οἵτινες πολλάκις ὠμίλησαν διδακτικώτατα, ὠμίλησεν ὁ ἀδ.: Ἐξαρχος «περὶ τῶν Τεκτ.: καθηκόντων» καὶ ὁ ἀδ.: Παν. Γιοτόπουλος ἐπὶ θέματος πνευματιστικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΖΩΗ καὶ ΘΑΝΑΤΟΣ». Δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ τὴν ἐπίσκεψιν, δι' ἣς ἐτίμησαν ἡμᾶς κατὰ τὸ θέρος τοῦτο οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ, ἀνήκοντες εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Γενόμενοι ἐπισήμως δεκτοὶ ἐν τῷ Ναῶ συμμετέσχον τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἐξ ὧν ἀπεκόμισαν τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων εὐφρόμως ἐκφρασθέντες περὶ τῆς Στ.: ἡμῶν καὶ τῆς ἐν γένει δράσεως αὐτῆς. Πρὸ τοῦ θέσω τέρμα εἰς τὴν ὁμιλίαν μου ταύτην, δὲν θεωρῶ περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι εἰς τὸν Πρόναον τῆς Στ.: ἡμῶν εὐρίσκειται ἀνηρτημένος πίναξ φέρων τὰ ἀποτυπώματα τῶν σφραγίδων διαφόρων Τεκτ.: Ἐργ.: Ὁ πίναξ οὗτος, δυνάμενος νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐμβριθεστέραν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἑπτανησιακοῦ Τεκτονισμοῦ, περιέχει τὰ ἀποτυπώματα τῶν ἐξῆς σφραγίδων:

1) Γαλιν.: Ἀνατ.: τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατ.: Κερκύρας 5811-

- 2) Γαλην.: Ἀνατ.: τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατ.: Κερκύρας 5814.
- 3) Sovr.: Cap.: Metr.: di S. Gr.: Or.: di Grecia 5823.
- 4) Rev.: Log.: la BENEFICENZA all'Or.: di Corfú 5809.
- 5) Rev.: Log.: la BENEFICENZA e FILOGENIA riunite all'Or.: di Corfú 5815.
- 6) Rev.: Log.: la BENEFICENZA e FILOGENIA riunite all'Or.: di Corfú 5815.
- 7) Rev.: Log.: il PROGRESSO all'Or.: di Corfú.
- 8) Σεβ.: Στ.: «ἡ Κέρκυρα» κατ' Ἀνατ.: Κερκύρας 5866.
- 9 καὶ 10) Θέσεις κεναί.
- 11) Συμβ.: Λέσχη τοῦ «ΦΟΙΝΙΚΟΣ» κατ' Ἀνατ.: Κερκύρας.
- 12) Chap.: le «Phénix» 5883.
- 13) Σ.: Στ.: «ΦΟΙΝΙΕ» Κερκύρας 5843.
- 14) «ΑΣΤΗΡ τῆς ΑΝΑΤΟΛΗΣ» κατ' Ἀνατ.: Ζακύνθου ἀριθ. 880. 5862.
- 15) Atel.: Μαϋ.: «L'ETOILE» à l'Or.: de Zante.
- 16) Στ.: «ΑΣΤΗΡ τῆς ΑΝΑΤΟΛΗΣ» 5862.
- 17) Σ.: Στ.: «ὁ ΗΛΙΟΣ» ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Ἀνατ.: Ζακύνθου, ἀριθ. 14.
- 18) La Rév.: «L'Union» à l'Or.: de Ste Maure 5810.
- 19) La Rév. «la FILALITIA» à l'Or.: de Ste Maure 5812.
- 20) Θέσις κενή.
- 21) Συμβ.: Στ.: «ὁ ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ» κατ' Ἀνατ.: Κεφαλληνίας.

Καὶ ἤδη, ἀγ.: ἀγ.: ἀδ.: ἀδ.: ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν ὑμῶν ἐὰν κατεχράσθην ὑπὲρ τὸ μέτρον τὴν ὑπομονὴν ὑμῶν, καὶ περαίνω πεποιθῶς, ὅτι συνειδότες τὸ μεγαλεῖον τοῦ Τεκτ.:, θὰ ὄμεν πάντοτε πιστοὶ τῶν καθηκόντων ἡμῶν τηρηταί. Τὸ γεγονός ὅτι ἀδ.: ἀδ.: σεβαστοί, ὡς ὁ ἀγ.: ἀδ.: Νικ. Μαρκέτης, ἀρχαῖος τῆς Στ.: ἡμῶν Σεβ.: ἀντεμετώπισαν τὴν ἀποψινὴν κακοκαιρίαν καὶ δὲν ὄκνησαν παρὰ τὸ προκεχωρητὸς τῆς ἡλικίας των νὰ τιμήσωσιν ἡμᾶς διὰ τῆς παρουσίας των, εἶναι ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὠραιότητος τῶν ἡμετέρων παραδόσεων. Ἐστω τοῦτο ἅπασιν ἡμῖν καλὸν παράδειγμα καὶ ἰδίως τοῖς νεωτέροις, τοὺς ὁποίους διαβεβαιοῦμεν ὅτι ἡμεῖς οἱ πρεσβύτεροι ἄνευ οὐδεμιᾶς ζηλοτυπίας θ' ἀκούσωμεν αὐτοὺς ἄδοντας τὸ ἀρχαῖον «ΑΜΜΕΣ ΔΕ Γ'ΕΣΟΜΕΘΑ ΠΟΛΛΩ ΚΑΡΡΟΝΕΣ».

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΚΑΙ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΤΩ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΩ

Λόγος Γ. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Σεβ.: Στ.: «Κίμων» ἐν Ἐν.: Λάριναϊος

Εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν τεκτονικῶν ἠθικῶν ἀρχῶν συντελεῖ ἡ φιλανθρωπία καὶ ἀγαθοεργία, ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν εὐδαιμονίαν καὶ αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν κυρίως τὸν Τεκτονισμόν.

Αἱ ἀρεταὶ αὗται εἶναι τῷ ὄντι οἱ δύο στυλοὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅστις, ὡς ὁ Χριστιανισμός, διδάσκει νὰ ἐρχώμεθα βοηθοὶ εἰς τοὺς πεινῶντας καὶ γυμνητεύοντας καὶ νὰ περιθάλπωμεν τοὺς τεθλιμμένους. Δὲν ὑπάρχει ἄλλο σωματεῖον, τοῦ ὁποῖου οἱ νόμοι καὶ τὰ διδάγματα καλλιεργοῦσι θερμότερον τὰς ἀρετὰς τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τοῦ ἐλέους, ὅσον ὁ Τεκτονισμός, ὅστις παρέχει τὸ πρῶτον μάθημα εἰς τὸν μυσούμενον, προσκαλούμενον νὰ προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν χήραν, τὴν μητέρα τῶν ὄρφανῶν ἐν ἐσχάτῃ αὐτῆς ἐνδείᾳ. Καὶ ὑπάρχει τι εὐγενέστερον καὶ ἐλευθεριώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ συνεργώμεθα ἐνταῦθα μὲ κύριον σκοπὸν τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας;

Διὰ τοῦτο οἱ Τέκτονες ὀφείλουσι πάντοτε νὰ ἐκτελῶσιν, ἕκαστος ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών του, ἔργα ἐλέους, φιλοξενίας, ἀγαθοεργίας καὶ ἀλληλοβοηθείας. Τεκτονικὰ ἄσυλα ὑφίστανται παντοῦ τοῦ κόσμου. Ἐν Ἀγγλίᾳ πάντοτε ὑποστηρίζονται οἱ ἄποροι γέροντες τέκτονες, αἱ χήραι καὶ τὰ ὄρφανά. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ τεκτονικὴ ἐνδεῖα ἀνακουφίζεται εἰς μέγαν βαθμόν. Ἐν Λυὸν ὑφίσταται τεκτονικὸν ἄσυλον δι' ἄπορα παιδιὰ. Ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπάρχει ταμεῖον διὰ τὰ ὄρφανά καὶ τὰς χήρας. Ἐν Ν. Ἰόρκῃ ἰδρῦθη τεκτονικὸν ἄσυλον ὄρφανῶν.

Ἐπιθυμῶ τώρα νὰ σᾶς παραπέμψω εἰς τὸν 3ῶον στίχον τοῦ 2ῆου Κεφαλαίου τοῦ Λευϊτικοῦ νόμου:

«Ἐὰν ὁ ἀδελφός σου πέσῃ εἰς ἐνδειαν ἢ παρακμὴν, ὀφείλεις νὰ τὸν ἀνεγείρῃς. Ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ξένος ἢ διαβάτης, ἅς ζήσῃ μαζί σου».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπέροχος ἐντολὴ τοῦ Ἑβραίου Νομοθέτου. Ἄλλὰ μήπως ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἀκολουθεῖ τὴν ἐντολὴν ταύτην, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς πρὸς τοῦτο νὰ δεσμεύηται; Εἰς ἐκ τῶν παγκοσμίου φήμης Τεκτόνων ὁ ἀδ. Erastus Burr δίδει εἰς τὸν Τεκτονισμόν τὸν ἀκόλουθον χαρακτηρισμόν:

« Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἰδρῦθη μέχρι σήμερον, καθ' ὅλον του τὸν βίον, ὁ Τεκτονισμὸς ὑπῆρξεν ὁ σταθερὸς καὶ ἀναλλοίωτος φίλος τοῦ ἀνθρώπου. Ἐβάδισε πρὸς τὰ πρόσω ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ὧν πάντοτε ὁ ἄγγελος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, οὐδέποτε καμπτόμενος, οὐδέποτε λησμονῶν τὸν ἱερὸν προορισμὸν του, εἰρηνικῶς ὑπηρετῶν πρὸς ἀνακούφισιν πάσης λύπης ἢ ἀνάγκης καὶ σκορπιζῶν μὲ ἐλευθέριον χεῖρα εὐλογίας καὶ ἀγαθὰ πανταχοῦ τῆς γῆς. Παρηγορεῖ τὸν πενθοῦντα. Φέρει τὴν εἰρήνην καὶ ἀνακούφισιν εἰς τὸ ἀνησυχοῦν πνεῦμα, τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν χαρὰν εἰς τὰ ἐνδαιτήματα τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς πενίας. Ἀπομάσσει τὰ δάκρυα τῶν ὄρφανῶν καὶ τῆς χήρας. Ἀνοίγει τὰς πηγὰς τῆς γνώσεως. Ἐθρύνει τὴν σφαῖραν τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας. Ἀναζητεῖ ὅπως φωτίσῃ τὴν σκοτίαν καὶ τὸ ζόφος τοῦ τάφου, δίδων ἐλπίδας καὶ ἐπαγγελίας μιᾶς μελλούσης εὐτυχεστέρης ζωῆς ».

Ἰοιοῦτος ὁ δοθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐξόχου Τέκτονος χαρακτηρισμὸς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν.

Βεβαίως δὲν ἦτο εὐκόλον αἱ ἀνθρώπιναι συνθῆκαι νὰ ἐπιτρέψωσιν ἰσότητα περιουσίας καὶ κοινότητα ἀγαθῶν, ὡς ἐπεζητήθη μεταξὺ τῶν πρώτων προσηλύτων χριστιανῶν. Ἀπόλυτος ἰσότης πλούτου καὶ ἰδιοκτησίας δὲν εἶναι δυνατὴ ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμογῇ. Ὁ ἀνθρώπος ὑπῆρξε πάντοτε ἐγωΐστης, ὥστε τοιαύτη κατάστασις δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν. Ὁ ἰσχυρὸς θὰ ἐπεβάλλετο ταχέως ἐπὶ τοῦ ἀσθενεστεροῦ καὶ θὰ ἐσφετερίζετο διὰ τῆς ἰσχύος του μεγαλυτέρας μερίδας ἐκ τῶν κοινῶν ἀγαθῶν. Ἡ πλεονεξία θὰ ἐβασίλευε καὶ ἡ φιλαργυρία θὰ ἐλάμβανεν εὐρείας διαστάσεις. Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ φιλόπρονος θὰ ἠϋξανε τὴν περιουσίαν του, ὁ ὀκνηρὸς θὰ ἐπτώχευεν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἦτο τοιαύτη ἰσότης δυνατὴ, δὲν θὰ ἦτο ἐπιθυμητή, διότι θὰ ἦτο ἀσυμβιβαστος πρὸς τὴν τελειοποίησιν καὶ δυσμενῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἄμιλλα πνευματικῆς προαγωγῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, φιλοπονία δὲ καὶ ὀκνηρία θὰ εἶχον τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀξία θὰ ἔμενεν ἄνευ προαγωγῆς καὶ ἡ ἐργασία ἄνευ ἀμοιβῆς. Δὲν θὰ ὑπῆρχε θέσις διὰ μίαν ἀμοιβαιότητα εὐμενείας, εὐκαιρία διὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τίποτε δὲν θὰ μᾶς ἐκάλει πλέον εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ὑπερόχου ἀγάπης καὶ τῆς τρυφερᾶς συμπαιδείας, αἵτινες εἶναι τὸ στόλισμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τὰ καρποφόρα αἵτια τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐδαιμονίας.

Ὅθεν ἀντὶ πάσης ματαίας ἀποπειρας πρὸς ἐξίσωσιν τῶν περιου-

σιῶν, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐνεθαρρύνετο ἡ ὀκνηρία, εἶναι πολὺ πλεόν ἄρμόδιον, ἀξιέπαινον καὶ ὀρθόν, ὁ πλούσιος καὶ ὁ πτωχὸς διὰ τῆς ἀλληλοβοηθείας νὰ συντελῶσιν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἐξοικονόμησιν καὶ ἄνεσιν. Τὸ καθήκον τοῦτο ἔχουσι πάντες οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ λησμονῶσιν, ὅτι πρὸς εὐδοκίμησιν τῶν ἐργασιῶν των, πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών των καὶ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀποθηκῶν των ἐβοήθησεν αὐτοὺς ὁ Ὑπέρτατος Δημιουργὸς οὐχὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ὀκνηρίας ἢ πρὸς προαγωγὴν τῆς πολυτελείας, οὐχὶ πρὸς σπατάλην καὶ ἀστωπείαν ἢ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθητήματος τῆς φιλαργυρίας, ἀλλ' ἵνα γίνωνται οἱ κομισταὶ τῆς πολλαπλῆς θείας Του χάριτος καὶ οἱ δοτῆρες τῆς μεγαλοδωρίας Του πρὸς τοὺς πτωχοὺς. Ἀλλὰ τὸ καθήκον τοῦτο ἔχομεν εἰς πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν ἡμεῖς οἱ Τέκτονες, καθ' ὅσον τὰ Τεκτονικὰ Σωματεία εἶναι πηγαὶ ἐλέους — καὶ τοῦτο συμβολίζει ὁ εἰς αὐτὰ περιεγόμενος Κορμὸς τῆς Ἀγαθοεργίας — καὶ εἰς αὐτὰ διδασκόμεθα νὰ παρέχωμεν τὴν συνδρομὴν μας εἰς τὸν ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενον, νὰ ἀποξηραίνωμεν τὸν πλήρη δακρύων ὀφθαλμόν, νὰ παρέχωμεν γαλήνην εἰς τὴν καταπεπονημένην ψυχὴν, νὰ χύνωμεν τῆς θεραπείας τὸ ἔλαιον εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ἀσθενοῦς, νὰ ἐπισκεπτώμεθα τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνάπτωμεν τὴν λαμπάδα τῆς ἀγάπης. Καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας τῆς ἀγαθοεργίας ἔχομεν βεβαίως οἱ Τέκτονες πρὸς πάντα ἄδυστυχὴν ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰδικώτερον πρὸς τὸν ἀναξιοπαθῶντα τέκτονα, τὸν ὅποσον ὀφείλομεν νὰ συνδράμωμεν εἰς τὰς ἀνάγκας του μετὰ πάσης προθυμίας καὶ δι' ὅλων μας τῶν δυνάμεων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ ζῆμίᾳ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἡμετέρων οἰκογενειῶν.

Τὴν ὑψηλὴν ἕως ταύτην ἀρετὴν τῆς ἀγαθοεργίας ἐν τῷ Τεκτονισμῷ οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀντιλαμβάνομεθα ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν τῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ἔχουσι πολὺ εὐρύτεραν ἔννοιαν. Ἀποτελοῦσιν ἐκδήλωσιν ἀδελφικῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἰδίᾳ ὁ τέκτων, πρέπει νὰ τρέφῃ πρὸς πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἥτις περιλαμβάνει πᾶσαν ἐνέργειαν τείνουσαν εἰς τὴν καταστολὴν τῶν κακιῶν καὶ ἐλαττωμάτων, εἰς τὴν φυγᾶδευσιν τῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ἀμαθείας, τῆς δυστυχίας καὶ τῆς διαφθορᾶς, εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ φωτός καὶ τῆς ἀληθείας, καὶ εἰς τὴν διασπορὰν τῆς ἠθικῆς, τῆς παιδείας καὶ τῆς φιλεργίας.

Τοιαῦτα εὐρέα ὄρια ἔχει ἡ Τεκτονικὴ ἀγαθοεργία, δι' ἧ καὶ σπουδαίαν ὑπηρεσίαν προσφέρουσιν αἱ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ

Ἀμερικῆς τεκτονικαὶ ὀργανώσεις εἰς τὸ πεδῖον τῆς φιλανθρωπίας διὰ διαφόρων ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων, ὡς ἀσύλων διὰ παραλυτικούς, κλινικῶν δι' ἀστέγους, λαϊκῶν σχολείων δωρεὰν διδασκαλίας, σχολῶν κωφάλων καὶ τυφλῶν, δημοσίων βιβλιοθηκῶν, μαιευτηρίων δι' ἀπόρους γυναῖκας κλπ., κλπ.

Προσεπάθησα, ἀδελφοί μου, μετὰ πάσης δυνατῆς συντομίας νὰ σᾶς παρουσιάσω σαφῆ τὴν ἔννοιαν τῶν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, περαίνων δὲ ἤδη τὴν ὀμιλίαν μου ἐκφράζω τὴν διάπυρον εὐχὴν μου ὅπως πάντες ἐκτελῶμεν, ἕκαστος ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του, τὰ καθήκοντα τῆς ἀγαθοεργίας, πληροῦντες οὕτω τὸν νόμον τῆς ἀγάπης, χωρὶς βεβαίως νὰ λησμονῶμεν τὸ κύριον ἔργον τοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ καταρτισμὸς τῶν μελῶν του εἰς εὐθεῖς καὶ ὑψηλοὺς χαρακτήρας καὶ ἡ μόρφωσις αὐτῶν εἰς τὰς ἰδέας τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας καὶ ἠθικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἔμμεσος διὰ τούτων ὑποβοήθησις τῆς κοινωνικῆς προόδου καὶ εὐδαιμονίας συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

ΟΡΦΕΩΣ Β. ΚΑΡΑΒΙΑ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ ΤΟΥ

εἰς τὴν Σ.- Στ.- «Βυζάντιον» τῆ 31 Μαΐου 1926

(Ἀνεκοινώθησαν ἐν τῇ αὐτῇ Στοᾷ τῆ 21 Ἰουνίου 1926.)

Ἡ βαθεῖα συγκίνησις, μετὰ τὴν ὁποία δέχθηκα τὴν βραδεῖα τῆς μῆσεώς μου τὸν ἑτρίπολιν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀδ. Σεβ.·, ἦταν ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς εὐγνωμοσύνης μου στοὺς φιλτ. ἀδ. μου γιὰ τὴν εὐγενική τους συγκατάνευσις νὰ μοῦ χαρίσουν τὴ μεγαλύτερη εὐτυχία τῆς ζωῆς μου, παίρνοντάς με συναγωνιστὴ στὴν ὠραία τους ἰδεολογικὴ παράταξι.

Καὶ τώρα, στὴν ἐπίσημη αὐτὴ στιγμῆ, ποὺ με μίαν εὐλαβητικὴν κατάνευξιν φέρνω τὴν ψυχὴν μου ταπεινὴν νὰ γονατίσῃ ἔμπρὸς στὴν ὑπέρκαλλη λάμψη τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀρετῆς, θᾶθελα νὰ τοὺς ἐκφράσω τὴν ἴδια εὐγνωμοσύνην. Μά, ὅπως τότε, ἔτσι καὶ τώρα, βλέπω τὰ αἰσθήματα, ποὺ με πλημμυροῦν, δίπλα στίς λέξεις ποὺ μεταχειρίζομαστε γιὰ νὰ τὰ ἐκφράζωμε, σὰν ἥλιος φωτοβόλος ἔμπρὸς σὲ λυχναρί τρεμόσβυστο.

Γι' αυτό, πιστεύω σταθερά τή γνωστή αλήθεια, πώς και από τα ωραιότερα λόγια μιλούν ευγλωττότερα ή καλές προσπάθειες και τα ευγενικά έργα. Έτσι εργαζόμενος θα προσπαθήσω μ' όλες μου τις δυνάμεις ν' αποδώσω στη Σ. Στ., που μ' αγνάλιασε, μέρος του Παντός που της οφείλω.

Μά τώρα, που μου κάνουν την τιμή οι φίλοι αδ. μου να ξανάρχωνται μαζί μου στην αλησιμόνητη βραδεία της 31ης Μαΐου και να διαβάζουν στο ανοιχτό βιβλίο της ψυχής μου, θα θελα, αν μπορούσα, να τους έπαιρνα για λίγες στιγμές, πρώτα «στο δρόμο προς το ώρατο "Αγνωστο"» και ύστερα στο βλοσυρό διασκεπτήριο.

Δεν ξέρω αν είχε επιτυχημένη ή πρώτη ονομασία «Δρόμος στο ώρατο "Αγνωστο"», μα τέτοια γεννήθηκε ή έντύπωση στην ψυχή μου, όταν άφησα το δρόμο, όπου βομβούσε ή ζωή με τις όμορφιές της και τις πιο πολλές ασκήμιές της, με τις καλωσύνες, τα μίσση, τις χαρές και τους πόνους της και βρέθηκα μέσ' στα σκοτάδια ενός δρόμου στενού, δύσβατου, που μου φερνε διαρκώς στο μυαλό τή σκέψη: πρέπει πολύ να κατέβης, πρέπει πολύ να σκύψης το κεφάλι προς τή γή, αν θές να νοιώσης ψηλά τήν ψυχή σου». Και μέσ' το δρόμο αυτό, που μ' ώδηγουσε ένα σταθερό φιλικό χέρι, στα σκοτάδια που έζωναν τα βήματά μου, έμάντενα, έβλεπα με τής ψυχής τα μάτια, μακρυά ένα φως, το γλυκό και δυνατό φως τής Δημιουργίας, που θερμαίνει, κινεί και όμορφαίνει το Σύμπαν: τήν 'Αγάπη. Γι' αυτό τώ βλεπα ώρατο το "Αγνωστο" που μ' έπερίμενε. Και γι' αυτό, σε κάθε σκόνταμα των ποδιών μου, ένοιωθα ισχυρότερη τήν ψυχή μου στον πόθο να δεθθί στη λατρεία του 'Ωραίου Φωτός.

Πόσες φορές στο μεγάλο, θορυβώδη δρόμο τής ζωής, τον ολοσκότεινο, που φωτίζει τα κορμιά με τις χαρές του όλέθρου και κυλάει τις ψυχές στα σκοτάδια του μίσους, πόσες φορές μάταια έζήτησα να διακρίνω κάπου το φως τής καλωσύνης, τής συμπόνειας, τής πραγματικής χαράς. Πάντα μιá στρίγγλικη φωνή, ή τρομερή του άρριβισμού σάλπιγγα, άπαντούσε στις άφωνες επικλήσεις, που έκανα προς το βουβό όμοίωμα τής θεάς 'Αγάπης, το οϊκτρό αυτό κατασκευάσμα τής ανθρωπίνης άγυρτείας, που οι βέβηλοι έστησαν ανάμεσό τους για να ξεγελούν τους ίδιους έαυτούς των και που γύρω του, σαρκαστικά γελώντας, χορεύουν χορούς σατύρων.

Και να τώρα, σταματούμε. Κάποιο ήσυχο λιμάνι πρόκειται να δεχθί τους τρικυμισμένους λογισμούς μου, ή κάποιο καινούργιο τρικύμισμα να ταραξί τις σκέψεις μου. Τι πρόκειται να γίνη; "Αγνω-

στον. Να ποιά εἶν' ἡ ἀρχή καὶ ἡ γένεση κάθε ἀνθρώπινης λατρείας : τὸ ἄγνωστο. Ἡ πρώτη θρησκεία γεννήθηκε, λέει ὁ Dantes, όταν ἡ πρώτη νύχτα ἄρχισε νὰ πέφτει γύρω στὸν πρωτόπλαστο καὶ τὴν ψυχὴ του ἄρχισε νὰ τριγυρνᾷ τὸ σκοτός — τὸ μυστήριο καὶ ὁ τρόμος τοῦ ἄγνωστου. Ἐνοιώσε τὴν ἀδυναμία του καὶ ἐθεοποίησε τὸ ἄγνωστο αὐτό, ἐθεοποίησε τὸ σκοτάδι. Ἦταν ὁ πρῶτος θεὸς τους. Τὸ φῶς — ἡ θεία Ἀγάπη — γεννήθηκε ἀργότερα. Γιὰ τοὺς φυσιοδίφας τὸ φυσικὸ φῶς γεννήθηκε στὴ γῆ ὅταν ἀνοιξε ὁ πρῶτος ὀφθαλμός. Μὰ πόσος ἄραγε χρειάσθηκε χρόνος γιὰ ν' ἀνοίξουν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὰ μόνα ἱκανὰ νὰ δοῦν τὸ θεῖον Φῶς; Καὶ φωτίζει ἄραγε, ἀκόμα καὶ τώρα, ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ψυχές τὸ φῶς τῆς Ἀγάπης;

Αὐτὰ πέρασαν ἀπ' τὸ μυαλό μου τῆ στιγμῆ πού τὰ χέρια τοῦ ἀναδόχου μου ἔλυναν τὸ κάλυμμα τῶν ματιῶν μου. Καὶ πρὶν τελειώσω ἀκόμα τίς σκέψεις μου, εἶδα γύρω.

Πολλές φορές εἶχα ἴδει κρανία ἀνθρώπων καὶ σκελετούς, ὅστ' αἰκτρά καὶ γεγυμνωμένα καὶ πολλὰ ἐγύμνωσα ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἀνατομικὸ λεπίδι, μὰ ποτὲ δὲν εἶδα τὸ περιεργὸ συναίσθημα, πού μ' ἔκαμαν νὰ νοιώσω ἢ φωτεινὲς κόγχες, πού μ' ἐκύτταζαν μέσα στὸ διασκεπτήριο, σὰν κριτής, πού ζητοῦσε νὰ μπῆ στίς σκέψεις μου.

Καὶ γύρω τ' ἀκαμπτα τεκτονικὰ ρητά, πού μιλοῦσαν σὰν ἀπὸ τριγωνικὰ στόματα μυστηριωδῶν σαλπίγγων καὶ πού μ' ἔκαμαν, σὲ μιὰ στιγμῆ νὰ νομίσω, πῶς ἦταν χωρισμένος σὲ δυὸ ὁ ἑαυτός μου, σὲ δυὸ ἠθικὲς ὑποστάσεις, πού ἡ μιὰ, φορτωμένη τὰ ἐλαττώματά μου, ἔτρεμε πρὸ τοῦ ἀδεκάστου ἐλέγχου τῶν ἀτελειῶν τῆς καὶ ἡ ἄλλη, στολισμένη μὲ τὰ προτερήματα, ἄκουε λόγια ἐνθουσιαστικὰ καὶ φαλμοῦς θεῖους.

Τρεῖς λέξεις μὲ μαῦρα, χτυπητὰ στοιχεῖα, σὰ νὰ πῆδησαν ἀπ' τὸ χαρτί, τυπώθηκαν στὴν ψυχὴ μου : « Ἡ διαθήκη μου ». Ἐκεῖνοι, πού θὰ γινόντουσαν ἀδελφοί μου, ζητοῦσαν τίς σκέψεις μου γιὰ τὰ καθήκοντά μου. Τὸ πρῶτο πού ἄκουσα μέσ' στὸ αὐστηρὸ ἐκεῖνο καθαρτήριο τῆς ψυχῆς μου ἦταν ἡ λέξις « καθῆκον ». Καὶ ὄχι λέξις κενή. Ὅρισμὸς σαφής, γενικός, ἀναλλοίωτος.

Κι' ἐσκέφθηκα : Τί εἶναι καθῆκον στὴν Κοινωνία σήμερα; Πῶς μοῦ τὸ διδάξαν; ὦ, κατὰ πολλοὺς τρόπους. Μοῦ τὸ παρουσίασαν μὲ ποικίλες μορφές.

Τὸ ὀλιστικὸ συμφέρον τὸ πολύτροπο, πού κυβερνᾷ σήμερα τίς κοινωνίες, κατορθώνει πάντα σὲ ὅποιαδήποτε μορφή καὶ ἂν ἐμφανίζεται, νὰ προσαρμόζη γιὰ προσωπίδα του τὸ Καθῆκον. Κι' ἔτσι τὸ καθῆκον

κατάντησε μίαν άμορφη κ' εύπλαστη μάζα, πού εύκολα γίνεται τό έκτυπο τής γλυκειάς ή άποκρουστικής, ώραίας ή φρικτής, σατανικής ή όλυμπίας μορφής του ταπεινού πάντα και άχρείου συμφέροντος. Τά ώρατα και μεγάλα λόγια τών έμπνευσμένων άποστόλων τής 'Ηθικής και του Δικαίου έγιναν ό,τι και τά λαμπρά, φανταχτερά φορέματα τών γυναικών τών καταγωγών: στολίδια άγγελικά, πού κρύβουν ψυχές σατανάδων, αλουργίδες βασιλικές, πού ντύνουν ήθικά κουρέλια, σκόνη χρυσή, πού σκεπάζει τό βοδύκο. Γι' αυτό, στα τελευταία χρόνια, έγινε τέτοια φρικτή πικρόνηση και τέτοια άνίερη έκμετάλλευτη τών ιδεωδών του προπολεμικού άνθρώπου, ώστε είδαμε ξινη όλόκληρα να οδηγηθούν στον άλληλοσπαραγμό και στην άλληλεξόντωση εν όνόματι τής «'Ελευθερίας» κι' είδαμε τό άδελφοκτόνο μαχαίρι να βυθίζεται στ' άνθρώπινα στήθια με πρόφαση και σύνθημα «'Ισότης».

Με φρίκη έβλεπα τήν έξαχρείωση και τό ψέμμα, άπ' τό τυφλό συμφέρο ώδηγημένα, να κυβερνοϋν τους λογισμούς τών άνθρώπων και να υποκαθιστοϋν τήν έννοια του ώραίου και ύψηλϋ, του πραγματικού καθήκοντος του ήθικου μέλους τής Κοινωνίας. Και με λύσσα συγκρατημένης άγανακτήσεως άντίκρυζα τό Σατανά του όλέθρου να μου δείχνη, σ' ένα φρικτό χαμόγελο άπειλής, τά δόντια του, μόλις έτολμούσα ν' ανοίξω τά χείλη μου για να στάξη άπ' αυτά τό φαρμάκι τής πίκρας και τής άηδίας.

Και διψασμένος ζητούσα μιá πηγή αλήθειας, μιá αλήθειας γενικής, πραγματικής, αιώνιας, για να δροσίσω τά χείλη, πού τά φλόγιζε ή λαύρα τής άγανακτήσεως. Ζητούσα να πώ έλεύθερα ό,τι έννοιθα μέσα μου, με να τό πώ σε ψυχές πού θα καθρέφτιζαν τή δική μου, πού δε θ' άπαντοϋσαν με καγχασμό ειρηνικό ή τυραννικής βίας χτυπήματα στα λόγια μου. 'Ηθελα να νοιώσω, επί τέλους, ότι είμαι έλεύθερος, ότι μπορώ να σκεφθώ έλεύθερα και να πώ εκείνο πού σκέπτομαι. Μά ο πολιτικός, εν όνόματι τής 'Ελευθερίας, μου τό άπαγόρευε. 'Ηθελα να φωνάξω πώς ή 'Αγάπη δέν πρέπει να δένη μονάχα τους άνθρώπους, πού έχουν κοινά συμφέροντα, με όλους τους άνθρώπους τής Γής, να είνε παγκόσμια, να γκρεμίση τά όρια τών έθνών και να σβύση τά φυλετικά μίσση και τις έχθρότητες, όπως συμβουλεύουν τά λόγια του ώραίου Ναζωραίου, πού τόσο περιφρονήσαμε: «'Αγαπάτε τους έχθρούς ύμών! ». Κ' ήθελα ακόμα να πώ πως ή 'Ισότης στηρίζεται στην κατανόηση τής έννοίας τής 'Αδελφότητος και όχι σε άνατροπές και μίσση με ή στυγνή άδιαλλαξία του κοινωνικού δυνάστου και ο τυφλός φανατισμός και τό μίσος του δυναστευο-

μένου, στήν τρομερή και λυσσαλέα σύγκρουσή τους, δὲν ἀφιναν ν' ἀκουσθῆ καμμιά ἄλλη φωνή πραγματικοῦ ἀδελφικοῦ πόνου και για τοὺς δυό.

Σ' αὐτὲς τίς σκέψεις βρισκόμουν, φίλτ.·. ἀδ.·., ὅταν ἀντίκρυσσα πάνω στο μαῦρο τραπέζι τίς τρεῖς λέξεις, πού ἐκαλοῦσαν τὴν ψυχὴ μου νὰ ἀπορρίψῃ κάθε γήινο για νὰ λουσθῆ στο φῶς μιᾶς ὥραιας Ἰδανικῆς Ἀλήθειας. Θᾶθελα ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ γεμίσω τὸ χαρτί, ν' ἀπλώσω πλατειά ἐκεῖ μέσα τίς σκέψεις μου. Μὰ γιατί πολλὰ λόγια; Εἶνε τόσο ἀπλό κάθε μεγάλο και κάθε ὥρατο! Μιὰ λέξι τὸ ἐκδηλώνει...

Γιὰ πρώτη φορά στὴ ζωὴ μου τότε, ἐκείνη τὴ στιγμή, ἐνοιωσα πὼς ἦμουν ἐλεύθερος. Και πρὶν ἀκόμα ὄω τὸ τεκτονικὸ φῶς, ἐνοιωσα τὸν ἑαυτό μου ἀσφαλῆ μέσα στο ἀπέραστο τεῖχος μιᾶς πραγματικῆς ἀδελφωσύνης.

Γεμάτος χαρὰ και συγκίνηση ἐβάδισα για τὸ Ναὸ τῆς Σοφίας και τοῦ Κάλλους. Θὰ γινόμεν ὁ μύστης ἐνὸς ὥραιου Μυστηρίου, ἐνὸς Ἰδανικοῦ, πού πάντα, ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή πού ἄρχισα νὰ σκέπτομαι, ἐζήτητοσα κι' ἐπρόσμενα και πού ἐμάντευα πὼς κάπου ὑπάρχει και κάπου λατρεύεται. Ἐπήγαινα κ' ἐγὼ νὰ τὸ λατρεύσω φέρνοντας τὴν ταπεινὴ ψυχὴ μου για σμύρνα και τοὺς φτωχοὺς μου λογισμοὺς για θυμίαμα.

Θεωρεῖται τόσο ἀναχρονιστικὸ σήμερα τὸ νὰ πιστεύῃ κανεὶς σὲ ἰδανικὸ, και μάλιστα ἰδανικὸ τόσο γενικὸ, τόσο μεγάλο, τόσο χιμαιρικὸ ἴσως, ὅπως εἶναι ἡ παγκόσμια ἀδελφότης και ἀγάπη, ὥστε νὰ φοβηθῆ κανεὶς πολὺ τὴ γενικὴ χλεύη πρὶν τὸ πιστέψῃ. Μὰ ἡ πίστις σὲ κάτι, γεννιέται μὲ τὴν ψυχὴ μαζύ, και μ' αὐτὴ πεθαίνει. Τίποτα δὲν τὴν τρομάζει, ὅπως και τίποτα δὲν τὴν δελεάζει τὴν ψυχὴ πού πιστεύει. Ἀδιαφορεῖ ἂν τὸ Ἰδανικὸ τῆς τὴν περνᾷ εὐτυχισμένη μέσα ἀπὸ τόπους παραδείσιους χαρᾶς ἢ ἂν τὴν ἀνεβάξῃ στο Γολγοθᾶ ἐνὸς μαρτυρίου. Ἐκεῖνο πού τὴν ἐκανοποιεῖ εἶνε ἡ πίστις τῆς και ἐκεῖνο πού ζητεῖ εἶνε ἡ ἐπικράτησή τῆς. Γι' αὐτὴ τὰ δίνει, χωρίς δισταγμό, ὅλα. Ἡ Ἀθανασία ἀπλώνεται ἐμπρὸς τῆς σὰν διάρκεια μιᾶς ζωῆς και ἡ ζωὴ ἢ δικὴ τῆς δὲν λογαριάζεται οὔτε ὡς στιγμή μπρὸς στὴν ὥραία Αἰωνιότητα. Τραγοῦδι χαρωπὸ θριάμβου εἶνε πάντα τὸ Κύκνειο κάθε μάρτυρος τῆς Ἰδέας :

**Θεῖα εἶν' ἡ δάφνη
Μιὰ φορά κανεὶς πεθαίνει.**

Μιὰ τέτοια ψυχὴ ἔφερα στο Ναὸ τῆς Τεκτονικῆς Ἰδέας.

Κ' ἔζησα γιὰ λίγες στιγμὲς μέσα σ' ἐνὸς ὠραίου ἀνείρου τις μυστηριώδεις ἐναλλαγές. Ἐνοιῶσα τὴ βαθειὰ συγκίνηση τοῦ δειλοῦ δοκίμου τῶν Ἐλευσινίων ὀργίων, τὸ γλυκὸ τρόμο τοῦ μελαψοῦ προσκυνητοῦ τῶν βραχμανικῶν μυστηρίων, τὴν σταθερὴ ἐγκαρτέρηση τοῦ αἰγυπτίου ἐφήβου, ποῦ ἦ δάδες τῶν λευκοφόρων ἱερέων προσμένον στὸ Ἱερὸν τῆς Ἰσιδος, γιὰ νὰ φωτίσουν τὴν εἴσοδό του, ὡς «ἀδελφοῦ», στὸ ἄδυτον τῆς θείας Ἀρετῆς καὶ Σοφίας.

Τὸ Μυστήριον ἦταν πάντα γιὰ τὰ μεγάλα ἠθικὰ δόγματα τῶν ἀνθρώπων ὄχι μόνον τὸ ἐξωτερικὸ θέληματρο, ποῦ ἐκοσμοῦσε τὴν ἐμφάνισή τους καὶ ἡ ἐνδόμυχη τέρψις τῶν μυστῶν, μὰ καὶ ἡ ἀσφαλέστερη ἀσπίς, ποῦ τὰ περιφρούρησε ἀπὸ τῶν ταπεινῶν τὸν ἐξευτελιστικὸ σφετερισμὸ, ἀπὸ τὴν κατὰπτωσή τους μέχρι τοῦ ἐπιπέδου ἱεροουργῶν ἀναξίων. Ὅταν τὰ μυστήρια ἔπαυσαν νὰ περιβάλλουν τις θρησκευτές, ἔπεσαν καὶ ἡ θρησκευτές αὐτές. Δὲν ἔμειναν παρὰ ὡς σύνολον ἐξωτερικῶν τύπων λατρείας νεκρῶν καὶ χωρὶς κανένα ἠθικὸ ἀποτέλεσμα.

Στὰ ἐρμηνευτικὰ λόγια τοῦ ἀδ. Σερβ. γιὰ τὸν συμβολισμὸ τῶν τεκτονικῶν δοκιμασιῶν, βρήκα ὄλο τὸ θέληματρο τοῦ μυστηρίου μαζὺ καὶ τοῦ ἠθικοῦ διδάγματος.

Χωρὶς νᾶνε θρησκευτικὸ δόγμα ὁ Τεκτονισμὸς, περικλείει ὅμως ὄλες τις ὕψηλές καὶ μεγάλες ἠθικὲς ἀλήθειες, ποῦ κατὰ καιροῦς ἐκήρυξαν οἱ ὑπεράνθρωποι ὀδηγητὲς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Καὶ τὸν βωμὸ τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν, ποῦ μάρτυρες εὐγενικοὶ τοῦ ὠραίου ἀγῶνος ἔστησαν μέσ' στίς καρδιές τῶν πιστῶν, ἐφύλαξαν οἱ ἀφοσιωμένοι μύσται ἀπὸ κάθε προσβολὴ βεβήλων, τὸν κράτησαν ζηλότυπα κρυμμένον στ' ἄδυτα τοῦ ἱεροῦ τῆς λατρείας των.

Καὶ νά, ἡ μεγάλη ὑπεροχὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ! Ἐφύλαξε τὰ ἱερά του! Δὲν τὰ ἐξέθεσε στὴν ἐγκληματικὴ στρέβλωση, τὸν φρικτὸ ἐξευτελισμὸ καὶ τὴν ἀνίερη ἐκμετάλλευση, μὲ τὰ ὁποῖα κατερράκωσαν οἱ ταπεινοὶ τις θεότητες τῶν ἄλλων ἠθικῶν δογμάτων. Δὲν παρέδωσε τὰ ἱερά κράσπεδα τῶν ἀγγελικῶν ἐσθῆτων γιὰ νὰ φτιάσουν ἀπ' αὐτὰ τις προσωπίδες τους οἱ ἀγύρτες τῆς ἠθικῆς, ποῦ μᾶς διδάσκουν στὸν βέβηλο κόσμον τὸν ἐξανδραποδισμὸ ἐν ὀνόματι τῆς Ἐλευθερίας, τὸν ἀλλησπαραγμὸ ἐν ὀνόματι τῆς Ἀδελφότητος καὶ τὴν ἀποκτήνωση ἐν ὀνόματι τῆς Ἰσότητος.

Ἐκράτησε ἀμόλυντο τὸ Ναὸ τοῦ Κάλλους καὶ τῆς Σοφίας κ' ἐφύλαξε ἓνα ἀσφαλὲς καταφύγιον σ' ὅσους νοιώθουν μιὰ βαθειὰ ἀηδία γιὰ τὸ φρικτὸ κουρέλιασμα κάθε ψηλοῦ, ἠθικοῦ καὶ ὠραίου καὶ νοιώθουν τὴ δύναμη ν' ἀφιερῶθουν στὸν ἀγῶνα τοῦ Καλοῦ.

Γι' αὐτὸ ἔδωσα τὸν ὄρκον τῆς σιγῆς, τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς ἀφοσιώσεως μὲ ῥίγη ἱεράς συγκινήσεως τέτοιας, πού ποτὲ πειὰ δὲ θὰ νοιώσω στὴ ζωὴ μου, γιατί ποτὲ πειὰ δὲ θὰ δώσω σοβαρότερο κ' ἐπισημότερο ὄρκον.

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ τελετὴ τῆς μυσήσεως καὶ τὰ ὠραία λόγια τοῦ ἀδ. ῥήτορος ἐσυμπλήρωσαν τίς ἀληθινὰ θαυμαστὲς ἐντυπώσεις τῆς ἀληθμονήτου ἐκείνης βραδείας, ἐνοιῶσα τὸν ἑαυτὸ μου ἀλλοιώτικο, πειὸ δυνατό, ἱκανὸ γιὰ κάθε ὠραῖο κ' ἕνας γλυκὺς δραματισμὸς ἐμέθυσε τὴν ψυχὴ μου, δραματισμὸς μακρυνός, πού δείχνει τὸ τέρμα τῶν τεκτονικῶν ἀγώνων — τὴν εὐδαιμονία δηλαδὴ τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου, ἡνωμένου μὲ τὴν παγκόσμια τεκτονικὴ ἀγάπη — κι' ἄκουσα ὡς ὕμνον, ὡς ψαλμὸν ὑπέργειον εἰς δόξαν τοῦ Μ. Α. τοῦ Σύμπαντος ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ν' ἀντηχῆ ἔχι πειὰ τὸ «χτυπάτε πολεμάρχοι!», ἀλλὰ τὸ «ἀγαπάτε ἀλλήλους, ἀδελφοί!».

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ἩΣ ΩΣ ΤΕΚΤΩΝ, ΦΙΛΙΚΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΣΟΦΟΣ

Γ'.

Τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τὰ παραδείγματα, εἶπεν ὁ Emerson, γίνονται φάρμακον, ὅπερ ἀφαιρεῖ τὴν ἀχλὺν καὶ τὴν ἀμβλύτητα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκάστου καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν νὰ βλέπῃ ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. Τὰ παραδείγματα δηλαδὴ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εἶναι ὁ κανὼν καὶ ὁ ὑπογραμμός, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, εἴν εἶναι ἀγαθαὶ ἢ οὐ. Τοιαῦτα παραδείγματα πολλὰ ἔχει νὰ ἀρυσθῆ τις ἐκ τῆς ὅλης διαβίωσης τοῦ Καίρη. Τῶν πολλῶν δὲ τούτων θ' ἀναφέρωμέν τινα, ἅπερ ἀποδεικνύουσι τὸ ἐνάρετον τοῦ ἀνδρός. Καὶ Α'ον Ἐπιτήδειος ὢν ὁ Θεόφιλος περὶ τὸ κολυμβᾶν μόνις ἐπταετῆς ἔσωσε παῖδα συγκολυμβῶντα καὶ μέλλοντα ἀποπνιγῆναι ἐξ ἀπειρίας. Β'ον Εἰς τὸν Καίρη ἐπανακάμψαντα ἐξ Εὐρώπης ὁ Ὀθων τῷ 1835 ἀπένειμε τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος, αὐτὸς δ' ἀπεποιήθη τὸ γέρας τοῦτο, καθόσον, ὡς ἔγραφεν, οὐδὲν ἔπραξε τοῦ κόσμου τούτου ἄξιον. Ἰκανὴν δ' ἱκανοποίησιν ἐθεώρει τὸ εἶδε τὴν πατρίδα του κατὰ τοῦ ἀγρίου ἐχθροῦ καὶ τοῦ τυράννου θριαμβεύσαν. Γ'ον Ἐπίσης ὁ Καίρης ἀπεποιήθη τὸν διορισμὸν ὡς καθηγητοῦ

ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Οὐδέποτε δὲ πρέπει νὰ λησμονηθῇ ἡ ρῆσις του, καθ' ἣν καθ' ἡγήγητος δὲν εἶναι μόνον ὁ ἐπὶ μισθῶ καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἢ ἐν τοῖς Γυμνασίοις τοῦ Κράτους διδάσκων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διὰ τῆς διδασκαλίας του καὶ τοῦ παραδείγματος ὠφελῶν κλπ.

Καὶ νῦν ἐρωτᾶται : ὁ πόσον ἐνάρετος καὶ εὐσεβὴς ἀνὴρ Θεόφιλος Καΐρης ἦτο *τέκτων καὶ ποία ἢ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Φιλικούς καὶ τὴν Θεοσοφίαν*; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο μᾶς ἀπαντᾷ τὸ ἱστορικὸν σημεῖωμα τοῦ φιλ. ἄδ. Μιχαὴλ Ν. Καΐρη ἱατροῦ, ὅπερ περιεβάλλομεν ἐν τῷ ἀμέσως ἐπομένῳ κεφαλαίῳ, μετὰ τινων διασκευῶν καὶ προσθηκῶν.

Δ'. Ἱστορικὸν Σημεῖωμα

Οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὑπάρχει ὅτι ὁ Καΐρης ὑπῆρξε *Τέκτων*. Τοῦτο εὐκόλως δύναται τις νὰ εἰκάσῃ Α' ἐκ τοῦ ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ διέτριβεν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἢ ἐκεῖ *Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ἤκμαζε, πάντες δὲ οἱ ἐπιφανεῖς τῆς Δύσεως ἀνῆκον εἰς τὴν ἡμετέραν ἀδελφότητα*, Β' ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν διδασκαλιῶν του, ἐν αἷς πλεῖστα δσα *τεκτονικὰ ἀποφθέγματα ἀπαντῶσι* καὶ Γ' ἐκ *τῆς δλης σταδιοδρομίας* αὐτοῦ, ἥτις ἦτο *καθ' ὀλοκληρίαν τεκτονικὴ*. Τὴν ἀλήθειαν τῶν ἄνω ρηθέντων συνοπτικὴ καταγραφή τῶν κυριωτέρων σημείων τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός δύναται νὰ καταδείξῃ.

Ὁ *Θωμᾶς Καΐρης* ἐγεννήθη ἐν Ἄνδρῳ τὴν 17 Ὀκτωβρίου 1784. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Μόλις ὀκταετίας [1792] κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐκ μητρὸς θείου του *Σωφρονίου Καμπανάκη*, ἐφημερίου τοῦ ἐν Κυδωνίαις ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μετέβη εἰς τὴν ἐκεῖ ἀκμάζουσαν *Σχολὴν τοῦ Οἰκονόμου* καὶ ἠκροάσθη τῶν μαθημάτων τῶν τότε ἐπιφανῶν διδασκάλων *Γρηγορίου Σαράφη* καὶ *Βενιαμὶν Δεσβίου*. Ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ τῶν Κυδωνιῶν παρέμεινε μαθητεύων μέχρι τοῦ 1802, ὅποτε χειροτονηθεὶς εἰς ἱεροδιακόνον μετωνομάσθη εἰς *Θεόφιλον*. Μετὰ ἐν ὀλόκληρον ἔτος, κατ' ἄλλους μὲν χορηγοῦντος τοῦ ἐκ μητρὸς θείου του αἰδ. Σωφρονίου Καμπανάκη, κατὰ δὲ τὸν Οἰκονόμον τῇ μεσολαβῆσει τοῦ Γρηγορίου Σαράφη καὶ δαπάνῃ τῶν Κυδωνιατῶν ἀπεστάλη πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς Πάσαν, ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1805. Ἐκεῖ ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ πολιτευτοῦ Κωλέττη, ὅστις ἐσπούδαζε τότε ἰατρικὴν. Κατόπιν μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1810, ἐγνωρίσθη δ' ἐκεῖ μετὰ τῶν διασημοτέρων Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων, ἐν οἷς πρέπει νὰ μνημονεῖ-

θῶσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀδελφῶν μας Ἀμβροσίου Διδότου καὶ Ἀδαμαντίου Κοραῆ.

Προσκληθεὶς κατ' ἐπανάληψιν ὅπως ἀναλάβῃ τὴν σχολαρχίαν τῆς ἐν Κυδωνίας σχολῆς, ἠρηθή νὰ διακόψῃ τὰς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ σπουδὰς του καὶ μόνον περὶ τὸ τέλος τοῦ 1810 μετεπεΐσθη ὅπως δεχθῆ ἀπλὴν καθηγεσίαν εἰς τὴν ἐν λόγῳ σχολήν. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1811 ἀνεδέχθη τὴν σχολαρχίαν τῆς ἐν Σμύρῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ἐν ἣ παρέμεινε μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1812 ὁπότε ἐπανῆλθεν εἰς Κυδωνίας ὡς διάδοχος τοῦ ἀποχωρήσαντος Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου.

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1812 ὁ Θεόφιλος μετέβη εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Ἄνδρον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων του. Πρὸς τοῦτο φαίνεται ὅτι ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῆ καὶ χρήματα, διότι ὑπάρχει καὶ χρεωστικὸν ὁμολόγον τῇ 1 Αὐγούστου 1812 συντεταγμένον, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι: ὁ Θεόφιλος ἐδανείσθη παρὰ τοῦ Γέροντος Γρηγορίου Σαράφη γρόσια 960 δι' ἐν ἔτος καὶ ὑπόχρεῖται ὅτι παρελθούσης τῆς προθεσμίας τοῦ ἔτους θὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ ἄνευ ἀντιλογίας.

Ἐκεῖ εὐρισκόμενος ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκ Κυδωνιῶν, δι' ἧς οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἐπίτροποι τῆς σχολῆς παρακαλοῦσιν αὐτὸν ὅπως *ἐπιταχύνῃ τὸν ἐρχομόν του* καὶ ἀρχίσῃ τὰς παραδόσεις του. Ἡ ἐπιστολὴ φέρει ἡμερομηνίαν 9 Σεπτεμβρίου 1812 καὶ ἀναγγέλλει τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου ὡς ἐξῆς:

«Ἐπειδὴ, ὡς ἠξείρεῖς, τώρα εἶναι καιρὸς μαθημάτων καὶ ὁ κύριος Βενιαμὶν ἐπῆρε τὰ ρούχά του, ἡ κατοικία του εἶναι ἐτοίμη εἰς ὑποδοχὴν σου».

Εἰς τὴν πρόσκλησίν των ταύτην μετέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κυδωνίας. Εἶχε δ', ὡς φαίνεται, ὡς συνοδοιπόρον του καὶ τὸν Τέκτονα Ζεῖν. Τοῦτο μᾶς πληροφορεῖ αὐτὸς ὁ φίλτ. ἄδ. *Δημήτριος Ζεῖς*, ὅστις ἐν ἐπιστολῇ του γράφει ὡς ἐξῆς:

«Εὐχαριστῶ τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος ὅτι ὁ φίλτ. ἄδ. καὶ καλὸς Σεβάσμιος Διδάσκαλος Θεόφιλος ἐφθάσεν εἰς Κυδωνίας καὶ εὐρίσκεται νῦν μετὰ τῆς γλυκυτάτης αὐτοῦ μητρὸς καὶ τῆς φίλτ. Εὐανθίας. Χάρις εἰς τὴν Σεβασμιότητά του τοσοῦτον εὐχαριστήθην ἐκ τοῦ ταξιδίου μου, ὅπερ μοὶ ἐφάνη τόσον μικρὸν ὅσον δὲν ἐφαντάζετο ἡ Σοφολογίότης του. Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Δημιουργὸς ὅπου δὲν τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ κοντά μας».

Ἡ φυσικὴ τοῦ Θεοφίλου εὐγλωττία, ὁ πειστικὸς αὐτοῦ τρόπος καὶ τὸ εὐμέθοδον τῆς διδασκαλίας του κατέστησαν τότε τὴν σχολὴν τῶν Κυδωνιῶν ἀληθῆ ἐστίαν φωτός, ἐν ἣ συνέρρεον πλῆθος μαθητῶν ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης. Τοῦτο τεκμηριοῦται καὶ ἐξ ἐγγράφου, δι' οὗ ἀποκαλεῖται αὕτη *Ἑλληνομουσεῖον ἢ Ἀκαδήμεια* καὶ

ἐκ τῶν ἐξῆς ὑπὸ τοῦ Διδότου ἀναφερομένων : «*Αἱ Κυδωνίαι ὀφείλουσι τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν δόξαν εἰς τὸ γυμνάσιον, εἰς ὃ φοιτῶσι πολυπληθεῖς καὶ ἐξ οὗ ἀπεφοίτησαν πλείστοι διδάσκαλοι ἰδρύσαντες ἔπειτα σχολεῖα εἰς τὰς νήσους καὶ ἄλλαχού. Πλείστοι νέοι ὀρεγόμενοι παιδείας προσήρχοντο συχνὰ πολὺ μακρόθεν εἰς τὴν σχολὴν ταύτην ἔνθα παρείχοντο αὐτοῖς δωμάτια δωρεὰν καὶ τροφὴ εἴωνος. Μεγίστην ἐντύπωσιν μοι ἐνεποίησεν ὁ σεβασμὸς, μεθ' οὗ οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ σεβασμιωτάτου διδασκάλου Καίρη, οὗ οἱ λόγοι ἐθεωροῦντο ἱεροί. Αὐτὸς ἔφα, ὅτι ὁ Καίρης φρονεῖ ἢ ἔτσι τὸ εἶπε ὁ Καίρης ἤρκει ἵνα καταστήσῃ τὰ παραγγέλματα τῶν καθηγητῶν νόμους. Ὁ δὲ σεβασμὸς πρὸς αὐτοὺς ἦτο ἀπεριόριστος καὶ παραδειγματικός. Τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα διέφλεγον τὰς καρδίας τῆς νεολαίας, ἥτις καθίστατο φιλομαθεστέρα. Ἐνισχύετο δὲ ἡ φιλομάθειά της αὕτη ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. κλπ.»*

Ὅ,τι δὲ ὁ Διδότος ἀναφέρει, δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας, καθ' ὅσον τὰ διδάγματα τῆς σχολῆς αὐτῆς ἦσαν πραγματικὸν κήρυγμα ἔθελουσι καὶ πατριωτισμοῦ. Δύναται δὲ νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ κήρυγμα αὐτὸ κατὰ πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν τοῦ ἔθνους ἀποκατάστασιν. Ὅσον δὲ ἐπλησίαζεν ὁ καιρὸς τῆς τοῦ ἀγῶνος ἐκρήξεως, ἐπὶ τοσοῦτον ἔτιονοῦτο τὸ κήρυγμα αὐτό. Ὁ δ' ἐκ τοῦ κηρύγματος τούτου ἐνθουσιασμός εἶχε κυρίως φθάσει εἰς τὸ ὑπατον σημεῖον τῆς ἀκμῆς του κατὰ τὸ 1820, ὅτε ἀδελφός τις Ἀριστείδης ὀνόματι ἀφίκετο εἰς Κυδωνίας με συστατικὰ τεκτονικὰ γράμματα καὶ κατέλυσε παρὰ τῷ ἀδελφῷ Καίρη. Σκοπὸς τῆς ἀφίξεώς του ἦτο ἡ καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπέκτασις τῶν μυστηρίων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Τὴν πρόθεσίν του αὐτὴν ἀνεκοίνωσε τὸ πρῶτον τῷ ἀδελφῷ Καίρη· οὐ μόνον δὲ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ εὗρε τὸν ἐνθερμον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Γένους θιασώτην, ἀλλὰ καὶ τῇ βοηθείᾳ του κατήχησε τοὺς ἐπιφανεῖς τῆς Σχολῆς, ἐν οἷς τὸν Γρηγόριον Σαράφην, τὸν Εὐστράτιον Πέτρου, τὸν Χατζῆ-Ἀναστάσιον καὶ ἄλλους.

Τῷ 1821, καταστραφεισῶν τῶν Κυδωνιῶν, ὁ Καίρης μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τοῦ Γρηγορίου διεσώθη εἰς τὴν νῆσον τῶν Ψαρρῶν, ἐν ἣ ἀπήγγειλε πατριωτικώτατον λόγον, δι' οὗ προέτρπε τοὺς κατοίκους γὰ ἀποδυθῆσιν εἰς τὸν ἀγῶνα. Οὐ μόνον δὲ διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐμπράκτως ἀπεφάσισε νὰ συμβάλῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου. Δι' ὃ μετέβη εἰς Ἄνδρον ὅπου ἀφῆκε τὴν οἰκογενεῖάν του καὶ ἔσπευσε πρὸς συνάντησιν τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάν-

του. Παρηκολούθησε δὲ ἀπὸ τῆς 13 Μαρτίου 1822 μέχρι τῆς 15 Μαΐου 1822 τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ Ὑψηλάντου Σάλαν ὡς ἀρχηγὸν τῆς εἰς Ὀλυμπον ἐκστρατείας, ἣτις ἀτυχῶς ἀπέτυχε.

Διαλυθέντος τοῦ εἰς Ὀλυμπον στρατοπέδου, ὁ Καΐρης μετὰ τινὰς περιπετείας εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μακεδονίας διὰ Χασίων, Ἀσπροποτάμου, Κραβάρων ἔφθασεν εἰς Κόρινθον ὁπόθεν ἀπέπλευσεν εἰς Ἄνδρον.

Μόλις δὲ ἀνέλαβεν ἐκ τῶν δεινοπαθημάτων, μετέβη ἐκ τῆς νήσου αὐτῆς εἰς Τριπολιτσάν, Σαλαμίνα καὶ Ὑδραν, ὁπότε κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1822 τῷ ἀνηγγέλθη ὅτι ἐξελέγη παραστάτης Ἄνδρου εἰς τὴν Β'. Συνέλευσιν τοῦ Ἄστρους. Τὴν 29 Μαρτίου 1823 μετέβη εἰς Ἄστρος καὶ μετέσχε τῆς Συνελεύσεως. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπανήλθεν εἰς Ψαρρά, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ 1824. Ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ δὲ τῆς θλιβερᾶς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ ἀδ. Βύρωνος ἐξεφώνησεν ἐπιμνημόσυνον λόγον, ἐξάρας τὰς ἀρετὰς τοῦ Μεγάλου ἀνδρὸς καὶ συγγρόνως ἐνθαρρύνων τοὺς Ψαρριανοὺς πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἀγ. ὄνου.

Ἐκ Ψαρρῶν κατήχθη εἰς Ὑδραν, ἐκεῖθεν δὲ καὶ αὐθις εἰς Ἄνδρον. Τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1824 εὐρίσκομεν τὸν Καΐρην εἰς Ναύπλιον ἐκφρανοῦντα λόγον ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς γ' περιόδου τοῦ Βουλευτικοῦ μετὰ τὴν γενομένην δοξολογίαν καὶ δοκιμοσίαν τῶν βουλευτῶν. Ἐπίσης τὴν 12 Ἰανουαρίου 1828 βλέπομεν αὐτὸν προσφωνοῦντα ἐν Αἰγίνῃ τὸν νεοαφικθέντα Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννην Καποδίστριαν.

Ὁ Κυβερνήτης, ἅμα τῇ ἀναρρήσει του, προέτεινε τῷ Καΐρη, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφείου. Αὐτὸς ὅμως ἀπεποιήθη ἔχων κατὰ νοῦν ὅπως ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι ἰδρύσει παρόμοιον τοιοῦτον.

Πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ του ἀπὸ τοῦ 1831 ἐνήργησεν ἐράνους εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ δ' ἐφάνη ὑποπτος εἰς τὸν Καποδίστριαν, τῷ 1832 ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπως ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν. Μετέβη δὲ εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Αὐστροίαν, Ἀγγλίαν, Ρωσσίαν, Μολδαυίαν, Βλαχίαν καὶ Κωνσταντινούπολιν καί, ὅπως ἀποφύγῃ πάντα μῦμον σφετερισμοῦ, ἐδημοσίευσεν διὰ τοῦ τύπου τὰ ἐκάστοτε συνεισφερόμενα. Ἐν Ἀγγλίᾳ εὐρισκόμενος τῷ 1833 ἐπηξε τὸν ἐν Λονδίῳ «*Ἑλληνικὸν Σύλλογον τῆς Θεοσοφίας*» ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων ὁμογενῶν *Γ. Δασκαρίδου, Δασκάρως Δασκαρίδου* καὶ τοῦ *Κασσαβέτη*. Ἡ κατὰ τὸ 1833 ἰδρυσις τοῦ Συλλόγου τούτου σαφέστατα καταδεικνύει

ὅτι ἡ σύγχρονος καὶ νεωτέρα θεοσοφία δὲν ἰδρύθη πρὸ ἐξηκονταετίας ὑπὸ τῆς Blavatsky καὶ τῶν συγχρόνων της, ἀλλὰ πρὸ ἐνενηκονταετίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοῦ Θεοφίλου Καίρη, ὅστις πρῶτος συλλαβὼν τὴν θεοσοφικὴν ἰδέαν τὴν ἐπραγμάτωσε διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου αὐτοῦ. Εἰς τὸν σύλλογον τοῦτον ἐφρόντισε νὰ μνήσῃ τὸν κάπως εὐπορον ἀδελφόν του, ὅστις καὶ προσέφερε ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως ἓν Ἄνδρῳ εἰδικῆς θεοσοφικῆς Σχολῆς 30000 δραχμῶν εἰς δίστυλα ἰσπανικά. Οὕτω περισυλλέξας 45000 δρ. ἐπανῆλθε τῷ 1834 εἰς Ἄνδρον, ὅπου ἔκτισε πλησίον τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ οἰκοπέδου, δωρηθέντος ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Κωνσταντίου, Σχολήν, ἧς τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τὴν 9 Ἰανουαρίου 1836.

Ἡ Σχολὴ αὕτη περιέχουσα καὶ Οἰκοτροφεῖον, ἐν ᾧ διετρέφοντο τὰ τέκνα τῶν ὑπὲρ πατρίδος θανόντων, ἦτο διηρημένη εἰς δύο τάξεις μικρὰν καὶ μεγάλην. Πλήθος δὲ μαθητῶν συνέρρεεν εἰς αὐτάς, ἵνα παρ' αὐτοῦ τοῦ Καίρη διδαχθῶσι τὰ Ἑλληνικά, τὰ Μαθηματικά καὶ τὴν Φιλοσοφίαν, ἧς ἴδιος κλάδος ἦτο ἡ Θεοσέβεια.

Διὰ τῆς λέξεως Θεοσέβεια ὁ Καίρης ὑπεδήλου τὴν ἐπιστήμην τῆς Φύσεως, ἧτις ἀπορρέει ἐκ τῆς ἠθικῆς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲ κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας αὐτοῦ ἦτο τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ πανταχοῦ παρὸν καὶ διέπον τὰς δυνάμεις τοῦ Σύμπαντος, ὅπερ ἀποκαλύπτεται εἰς πάντα λογικὸν ἄνθρωπον ἐπιχειροῦντα νὰ ἐρευνήσῃ τὰ καθ' ἑαυτόν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γνωρίσῃ τί αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι, τότε θὰ δυνηθῇ νὰ εὔρη τοὺς νόμους, τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς δυνάμεις, αἵτινες κυβερνοῦσι τὸν κόσμον.

Θεὸς λοιπὸν Κόσμος καὶ Ἄνθρωπος εἶναι αἱ τρεῖς λέξεις, εἰς ἃς συνορίζεται ἡ τοῦ Καίρη διδασκαλία καὶ αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευον ὡς σημεῖον ἀναγνωρίσεως μεταξὺ τῶν μεμνημένων ὁπαδῶν του.

Ἐτερον θέμα, περὶ ὃ ἐστρέφετο ἡ διδασκαλία τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ διδασκάλου ἦτο ἡ πίστις εἰς τὴν ἀθανάσιαν τῆς ψυχῆς, ἧτις κατὰ τὸν Καίρη μετὰ θάνατον μεταβαίνει εἰς ἄλλον πλανήτην. Ἐὰν δὲ εἰς τὰ διδάγματα ταῦτα προσθέσωμεν καὶ τὸ τῆς φιλοπατρίας τοῦ Ἄνδρίου φιλοσόφου, ἔχομεν εἰς χεῖρας τὸ ὅλον φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ μεγάλου τούτου Διδασκάλου δυνάμενον νὰ ἐκφρασθῇ ἐπιγραφικῶς ὡς ἑξῆς :

«Θεὸν σέβον, Θεὸν ἀγάπα, ἀγάπα τὴν πατρίδα σου
καὶ θυσιάσθητι ὑπὲρ αὐτῆς».

Ἡ ὅλη ὁμως αὐτοῦ διδασκαλία παρεξηγήθη καὶ ὁ Καίρης ἐθεωρήθη ὡς μονοθεϊστής (Déiste). Οἱ παρεξηγήσαντες αὐτόν, ἐν οἷς διε-

χοίνοντο ὁ Διοικητὴς Σύρου Χρηστίδης, ὁ Δήμαρχος Σύρου Ν. Πρασάκης, ὁ Γυμνασιάρχης Γ. Σερούϊος καὶ ἄλλοι, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐγείρωσι σταυροφορίαν ἐναντίον του καὶ νὰ καταγγείλωσι τὴν 26 Ἰουνίου 1839 εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματειῶν (Ἐπιπορευεῖον) ὅτι αὐτός, καίτοι πιστεύει εἰς ἕνα μόνον Θεόν, οὐδὲν ἕτερον δόγμα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας παραδέχεται.

Ἡ καταγγελία διεβιβάσθη εἰς τὴν Σύνοδον, ἥτις τὴν 10 Ἰουλίου 1839 διὰ παραινετικῆς ἐπιστολῆς ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ὅπως ἀναίρεση τὰς κυκλοφορούσας φήμας καὶ ὁμολογήσῃ πίστιν εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτὸς ὁμως ἀπήντησε διὰ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Αὐγούστου ἐπιστολῆς του ὅτι δὲν ἐδίδασκε δογματικὴν θεολογίαν ὥστε νὰ τοῦ δοθῇ ἀφορμὴ ὅπως ὁμιλήσῃ περὶ τῶν δογμάτων καὶ τῶν μυστηρίων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἀπλῶς μόνον φιλοσοφικῶς ἤπτετο τῶν ζητημάτων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἀπεδείκνυεν ὅτι, ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του, ὠφείλει νὰ ζῆ συμφώνως πρὸς τὸ Πανάγιον τοῦ Ἐνσώτου θέλημα. Ὡσαύτως ἀνέφερε τὴν φιλοσοφικὴν δοξασίαν, καθ' ἣν αἱ ψυχαὶ μετὰ τὸν ἐκ τοῦ σώματος ἀποχωρισμὸν των μεταβίβουσι εἰς τὸν ἥλιον ὡς εἰς κέντρον πλανητικοῦ συστήματος, ἐκεῖθεν δὲ εἰς ἄλλον ἥλιον καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρις ὅτου συναντήσωσι τὸ κοινὸν τοῦ Σύμπαντος Κέντρον.

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐθορυβήθη καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Αὐγούστου ἐγγράφου τῆς ἀπήτησεν ὅπως δώσῃ σαφῆ ὁμολογίαν πίστεως καὶ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας. Αὐτὸς δὲ διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου 1839 ἐγγράφου του ἀπήντησεν ὅτι δὲν δύναται νὰ καταπατήσῃ τὴν συνείδησίν του καὶ ἐξαπατήσῃ τὴν Σύνοδον. Συνάμα δὲ ἐξέφρασε τὴν ἀτορίαν του πῶς εἰς κράτος εὐνομούμενον καὶ κανχόμενον ἐπὶ ἀνεξιθρησκείᾳ ἐπιτρέπεται νὰ ἐρευνᾷ τὴν συνείδησιν τοῦ πολίτου καὶ ζητῆ παρ' αὐτοῦ ὁμολογίαν πίστεως.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἰσηγήθη παρὰ τῆ Κυβερνήσει τὴν βιαίαν ἐνόπιον αὐτῆς προσαγωγὴν τοῦ Καίρη. Πρὸς τοῦτο οὗτος προσεκλήθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8032 τῆς 28 Σεπτεμβρίου ἐγγράφου τῆς Συνόδου, κοινοποιηθέντος διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματειῶν, ὅπως ἐμφανισθῆ πρὸ τῆς Συνόδου τὴν 21 Ὀκτ. 1839. Ἴνα δὲ μὴ ἐρημοδικήσῃ, ὁ μοίραρχος τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἤρως Κανάρης ἐπλευσε κατὰ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου καὶ μετέφερε τὸν Καίρη εἰς Ἀθήνας. Τὴν ἀφίξιν του ἡ Κυβερνήσις ἀνήγγειλε διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 29.553 τῆς 20 Ὀκτωβρίου ἐγγράφου τῆς.

Τὴν καθορισθεῖσαν ἡμέραν προσήχθη πρὸ τῆς Συνόδου, ἐν ἣ τοῦ ἀπήγγελλθη τὸ κατηγορητήριον καὶ ἐζητήθη παρ' αὐτοῦ ὅπως μεταμεληθῆ δι' ὅσα ἐφρόνει καὶ ἐδίδασκε κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Αὐτὸς ἀπολογούμενος εἶπεν ὅτι ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς του τὴν Θεοσέβειαν, ἣτις δὲν ἦτο Θεολογία, ἦν ἔπρεπε νὰ διδαχθῶσι παρ' ἄλλων, ἀλλὰ καθαρὰ φιλοσοφία μὴ ἀντικειμένη εἰς τὰ δόγματα τῆς θρησκείας καὶ ὅ,τι αὐτὸς φρονεῖ περὶ θρησκείας, οὐδενὶ τὸ εἶπεν, οὐδὲ ἐδίδαξεν εἰς κανένα, οἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ τὴν Θεοσέβειαν διδασκόμενοι μόνον των ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ἠθέλησαν νὰ διδαχθῶσι ταύτην παρ' αὐτοῦ καθόσον οὐδέποτε προσεκάλεσέ τινα, ἵνα τὸν διδάξῃ. Ἡ Σύνοδος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ Θεοσέβεια δὲν εἶναι θρησκεία. Ἐκάλεσε δὲ αὐτὸν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν θεοσέβειάν του ὡς ἀντιχριστιανικὴν πλάνην καὶ νὰ ὁμολογήσῃ δημοσίᾳ ὅτι αὐτὸς δέχεται ὅ,τι καὶ ἡ Χριστιανικὴ κοινωμία.

Ὁ Καίρης ἀπήντησεν ὅτι δὲν καταλαμβάνει τί θέλουσι νὰ εἴπωσιν οἱ Συνοδικοί, ἀφοῦ ἡ διδασκαλία του δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν θρησκείαν· εἶναι ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα, ὃ δὲν δύναται ν' ἀναιρέσῃ, διότι, ἐὰν τοῦτο ἔπραττε, θὰ ἐψεύδετο πρὸς τὴν συνείδησίν του.

Τὴν 23 Ὀκτωβρίου συνελθούσα ἡ Σύνοδος καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίαν ἀπολογίαν τοῦ Καίρη ἀπεφάνητο ὅτι *ἡ Θεοσέβεια τοῦ Καίρη εἶναι ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα*, αὐτὸς δὲ *ὁ Καίρης εἶναι ἀντίρρῃς κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας*, βλασφημῶν καὶ ἀποβάλλων τὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως δόγματα, μυστήρια καὶ διδάγματα καὶ γινόμενος ἀρχηγὸς νέας θρησκείας. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἀντίκειται εἰς τοὺς θεσμοὺς τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, διὰ ταῦτα Α' ὁ Καίρης *καταδικάζεται καὶ κατακρίνεται εἰς παντελεῆ καθάρσειν τῆς Ἱερουσάλης*, Β' *παραδίδεται* εἰς αἰώνιον ἀνάθεμα αὐτὸς, ἡ θρησκεία του καὶ τὰ φυλλάδια του.

Τὴν ἀπόφασίν της ταύτην ἡ Σύνοδος ἐκοινοποίησε διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8144 ἐγγράφου της εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματεϊάν καὶ ἐζήτησε τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς.

Ἀντὶ ὅμως ἐγκρίσεως ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας Γλαράκης διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 30130 τῆς 25 Ὀκτωβρίου ἐγγράφου του ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ρηθείσης ἀποφάσεως καὶ τὴν παροχὴν τῷ Καίρη προθεσμίας ὅπως μετανοήσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν εὐθεϊαν ὁδόν.

Εἰς τὸ ἐγγραφοῦν τοῦτο ἀπήντησεν ἡ Σύνοδος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 8145 τῆς 28 Ὀκτωβρίου ἐγγράφου της ὅτι δέχεται τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκ-

τελέσεως τῆς ἀποφάσεως, θεωρεῖ ὅμως σκόπιμον ὅπως ὁ Καΐρης, ὡς κοινὸς λυμεὼν καὶ ψυχοφθόρος, ἀπομακρυνθῆ εἰς ἓν τῶν Μοναστηρίων. Τότε ὁ Γλαράκης προεκάλεσε τὸ διάταγμα τῆς 28 Ὀκτωβρίου (9 Νοεμβρίου) 1839 δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ μὲν Καΐρης ἀπεστέλλετο εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Σιάθου, τὸ δὲ Ὀρφανοτροφεῖόν του ἐκλείετο.

Τῆ 3 Νοεμβρίου ἀπεστάλη ὁ Καΐρης εἰς τὸ ἐν Σιάθῳ μοναστήριον τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὅπου ἀτυχῶς ἔτυχε βανανοσοτάτης ὑποδοχῆς παρὰ τῶν Μοναχῶν. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἀνησυχία, ἣτις προσεγίνετο τῆ Μονῆ, ὥστε αὐτὸς ὁ Ἠγούμενος δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Σύνοδον ἐκθέσας τὴν 17 Νοεμβρίου τὸ ἐπίμονον καὶ ἀμετάπειστον τοῦ Καΐρη ἐξήτησε τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀπαλλαγὴν τῆς Μονῆς. Ἡ δὲ Σύνοδος τῆ ἐπινεύσει τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας μετέθεσεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Θήρᾳ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλίου. Τὴν 10 Δεκεμβρίου 1840 ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνόδου Φαρμακίδης μετέβη εἰς Θήραν καὶ προσεπάθησε ὅπως πείσῃ τὸν Καΐρη, ἵνα ἀποκηρύξῃ τὴν θεοσέβειάν του καὶ ἀθωωθῆ. Αὐτὸς ὅμως συνεπῆς ταῖς ἀρχαῖς του ἠρνήθη. Τοῦτο δὲ τοσοῦτον παρώργισε τὸν Φαρμακίδην ὥστε ἐπανελθὼν τῷ 1841 ἀπεκάλεσε τὸν Καΐρη *«κἀκίστον ἐχθρὸν τῆς πατρίδος, γόητα, ἡλιθιον κλπ.»* ἐν τῇ πρὸς τὴν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας ἐκθέσει του.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1841, ὑπογραφέντος τοῦ Διατάγματος, ὅπερ ἐνέκρινε τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, ὁ Καΐρης ἐξεβλήθη τοῦ Κράτους καὶ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, Μελίτην, Λονδῖνον καὶ εἰς Σύρον, ἐξ ἧς δις ἀπεπέμφθη.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1844 τῆ ἐπιμόνω ἀξιώσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Μ. Σχινᾶ ἐπανῆλθεν ὡς πολίτης ἐλεύθερος εἰς Ἄνδρον, ὅπου ἀφωσιώθη εἰς τὴν διδασκαλίαν ἀπόρων τινῶν μαθητῶν κατὰ τὸ κρατικὸν πρόγραμμα. Οὕτω παρέμεινεν ἀνενόχλητος μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ προστάτου του Κωλέττη ὅποτε οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ τὸν κατηγορήσαν ὡς αἰρεσιάρχην.

Οὕτως, ἀρχομένου τοῦ 1852, ὁ εἰσαγγελεὺς Σύρου Ν. Στούπης διέταξε τὸν ἀνακριτὴν Σταῦρον Λογοθέτην ὅπως ἐνεργήσῃ τακτικὰς ἀνακρίσεις, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ παραπεμπτικοῦ βουλευμάτος τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν τῆς 26 Μαΐου 1852, ὅπερ ἐπεκυρώθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2693 βουλευμάτος τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν. Συνεπεία τούτων ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 13895 κλητήριον θέσπισμα τοῦ εἰσαγγελέως Σύρου, δι' οὗ ὁ Καΐρης μετὰ τινῶν ὁπαδῶν του προσεκαλοῦντο ὅπως δικασθῶσιν ἐπὶ παραβάσει τῶν ἀρ-

θρων 198, 212, 214, 217, 222 και 109 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου και τῶν 18, 25 και 27 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως νόμου, καθόσον ἐξύβρισαν και προσέβαλον τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προσβέοντες νέαν θρησκευτικὴν αἵρεσιν, Θεοσέβειαν καλουμένην, μὴ ἀναγνωριζομένην ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως και ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ δόγματα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς διάδοσιν δὲ τῆς αἵρέσεως ταύτης ἔδρυσαν ἑταιρείαν, ἣς οἱ πραγματικοὶ σκοποὶ ἀπεκρύπτοντο.

Ἡ δίκη διεξήχθη ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν περιβάλλοντος ἐμπεποτισμένου μὲ θρησκευτικὸν φανατισμὸν και ἔθνικὸν σωβινισμόν. Ὡς δὲ ἦτο ἐπόμενον, ὁ Καΐρης και οἱ ὄπαδοί του ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι και κατεδικάσθησαν ἀναλόγως εἰς φυλάκισιν, χρηματικὴν ποινὴν και πολυετῆ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

Αἱ προηγηθεῖσαι ὁμως δεινοπάθειαι, αἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κακουχίαι και ἡ ἠθικὴ θλίψις ἐκλόνισεν τοσοῦτον τὴν υἰγιάν του, ὥστε τὴν 12 Ἰανουαρίου 1853 προσβλήθεις ὑπὸ κακοήθους πυρετοῦ ὑπέκυψε εἰς τὸ μοιραῖον τέλος. Ἡ σορὸς του νύκτωρ μετεφέρθη ὑπὸ δύο ἀχθοφόρων Μελιταίων εἰς τινα γωνίαν τοῦ περιβόλου τοῦ Λοιμοκαθατηρίου Σύρου και ἐκεῖ ἐπιστασίᾳ τῆς Ἀστυνομίας ἐτάφη ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς τινος πομπῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀνθρωπίνης κηδεύσεως. Τὴν ἀεχαρακτῆριστον αὐτὴν διαγωγὴν τῶν ἀρχῶν Σύρου στηλιτεύων ὁ ἀείμνηστος Ν. Ι. Σαρίπολος περιγράφει μὲ βαρυαλοῦσαν καρδίαν, διότι αὐταὶ «οὐ μόνον οὐδὲ ταφῆς ἀξιοπρεποῦς τὸν Θεόφιλον, τὸν πολὺν τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστὴν ἠξίωσαν, ἀλλὰ και τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σκήνωμα ἐξύβρισαν, ἐγκαταλείψασαι αὐτὸ ἄφωτον, ἀφύλακτον ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ και ἀκήδευτον εἰς τινα γωνίαν τοῦ Λοιμοκαθατηρίου, παραρτίψασαι ὡς μεμολυσμένον πτώμα, χωρὶς κἂν νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὸν ἀδελφὸν του Δημήτριον νὰ κηδεύσῃ ὡς ἔδει τὸν Θεόφιλον». Εὐτυχῶς ὁμως διὰ τὸν Θεόφιλον συνεπεῖα τοῦ ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1852 ἀναιρετηρίου ἢ ὑπόθεσις ἦλθε πρὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, κατὰ δὲ τὴν γενομένην συζήτησιν, ἣς μετέσχον ἄνδρες τῆς περιοπῆς τοῦ Πολυζωΐδου (Προέδρου), Οἰκονομίδου, Παπαρρηγοπούλου κλπ. (δικαστῶν), Μ. Ρενιέρη, Σ. Τριανταφύλλη, Μ. Ποτλῆ και Ν. Ι. Σαρίπολου (δικηγόρων) διεῖδον τὴν κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου και οὕτω ἀπεκατεστάθη ἡ μνήμη τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ ἀνδρός.

Ε΄.

Ὁ Θεόφιλος Καΐρης ἔγραψε πλεῖστα συγγράμματα, ὧν ἄλλα μὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, ἄλλα ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς ἐποχῆς

του καὶ ἄλλα παραμένουσιν ἀκόμη ἀνέκδοτα. Τῶν ἀνεκδότων ὀφείλομεν νὰ διαστείλωμεν τὰ ἰδίᾳ τοῦ Καίρη χειρὶ γεγραμμένα τῶν σημειώσεων τῶν κρατηθειῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν του. Ἐν σημειώσειςι λ.χ. περιφέρονται ἡ Ἀριθμητικὴ, ἡ Γεωμετρία, ἡ Ποσοτικὴ, ἡ Φυσικὴ, ἡ Γραμματικὴ κλπ. Τὰ ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ Καίρη γραφέντα λόγῳ τῶν ἀνωμάτων περιστάσεων, ὑφ' ἃς οὗτος ἔζησεν, ἀγνοοῦμεν ποῦ εἴρηνται ἀπομένουσι λοιπὸν τὰ ἐκδεδομένα. Καὶ τούτων θ' ἀναφέρωμεν τὰ ἑξῆς, ἅπερ ὑπέπεσαν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν.

1) Ἐπιστολὴ ἐκ Κυδωνιῶν πρὸς τὸν Κοραῖν γραφεῖσα τὴν 9ην Αὐγούστου 1814. (Κοραῖ Δεύτερον ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν ἀρ. 32).

2) Προσλαλιὰ ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ Καποδιστρίου. (Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος 1828 ἀρ. 7 καὶ 8).

3) Ὑπέροχος προσφώνησις πρὸς τὸν Καποδίστριαν. (Ἡμερολόγιον Ἀνδριακὸν τοῦ ἔτους 1925).

4) Ἱερὰ καὶ ἀσφαλὴς ὁδοσοφία Χριστιανοῦ, ἣν εἰς τὴν Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὠφέλειαν ἀνέδειξε Θεόφιλος ἀ.τ. 1832 (Σπανιώτατον).

5) Δύο ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. (Οἰκονόμου [Κ.] «Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα τ. Β' σ. 410 καὶ 415).

6) Μία διδακτικωτάτη ἐπιστολὴ τοῦ Θεοφίλου Καίρη, δι' ἧς ἀποποιεῖται τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος. Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1835: «Ἐστία» 1877 σ. 206).

7) Μέρος τῆς ἐκφωνηθείσης ὁμιλίας ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Καίρη εἰς τὸ ἐν Ἄνδρῳ Ὁρφανοτροφεῖον μετὰ τὸ τέλος τῆς σειρᾶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων μαθημάτων. Ἐν Ἐρμουπόλει ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Μελισταγοῦς 1839.

8) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἰωάννην Κυριακὸν γραφεῖσα ἐν Ἀρνδίμφ τῇ 14 Ἰανουαρίου 1843. («Ἐστία» 1878 σ. 122).

9) Γνωστικὴ ἢ τῶν τοῦ ἀνθρώπου γνώσεων σύντομος ἐκθεσις. Ἐπιστασίς Σ. Γλαυκωπίδου. Ἐν Ἀθήναις 1849.

10) Στοιχεῖα φιλοσοφίας ἢ τῶν περὶ τὰ ὄντα γενικότερον θεωρουμένων τὰ στοιχειωδέστερα. Εἰσαγωγὴ. Ἐπιστασίς Σ. Γλαυκωπίδου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Δ. Εἰρηνίδου καὶ Σίας 1851.

11) Φιλοσοφικὰ καὶ Φιλολογικά. Ἐκδίδοντος Β. Π. Σεκοπούλου. Ἐν Πάτραις 1875.

12) Θεοσοφία. Ἀνωνύμως ἐν δυσὶ τόμοις, ὧν ὁ μὲν πρῶτος φέρει τίτλον: *Θεοσεβῶν προσευχαί, ἱερὰ ἔσματα, θεοσεβικαὶ γνῶμαι καὶ ὑποθῆκαι ἢ θεοσεβικὰ ἀναγνώσματα*· ὁ δὲ δεύτερος: *Ἐπιτομὴ τῆς θεοσεβικῆς διδασκαλίας καὶ ἠθικῆς*. Ὡς ἐπίμετρον παρατίθεται *περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ θεοσεβοῦς*. Ἐν Λονδίμφ 1851.

13) Συντομοτάτη ἀπάντησις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Βάμβα ἐκδοθέντα. Α. Τ. (1851).

14) Λύσις τοῦ δυσνοήτου προβλήματος «ἔστι δὲ θεῖον μὲν γεννητῶ περιόδος». («Ἀθηνᾶ» ἔτος 16ον ἀρ. 1419).

15) Ἐπιστολὴ πρὸς τινα, πρὸς ὃν ἐξαπέστειλε καὶ σύντομον ἔχθουσιν τῶν περὶ *ἀθανασίας τῆς ψυχῆς* κυριωτέρων ἐπιχειρημάτων. («Ἐστία» 1878 σ. 530).

16) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀδελφόν του Δημήτριον, ὃν φιλόανθρωπον τῶν ὄρφανῶν προστάτην ἀποκαλεῖ, εὐρεθείσα εἰς τὴν τζέπην τοῦ Θεοφίλου μετὰ τὸν θάνατόν του. («Ἐστία» 1878 σ. 530).

17) Διαθήκη. («Ἐνωσις Ἐρμουπόλεως» 18 Φεβρ. 1853 ἀρ. 88.)

18) Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς («Ἐστία» 1878 σ. 222).

Πλείονα βλέπε καὶ

1) Τὰ κατὰ τὸν Καίρην (ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ταχυδρομοῦ ἀ.τ. καὶ ε.)

2) «Αἰὼν» 1839 ἀρ. 41 Παραστ. 1842 ἀρ. 347, 391 1843, ἀρ. 472, 476, 477. 1844 ἀρ. 545, 549, 910, 1144, 1145, 1147.

3) Ἀνδριακὸν ἡμερολόγιον 1925 σ. 13—19. 1926 σ. 136—8 καὶ 145—176.

4) Ἄνδρου ὄρφανοτροφεῖον (Κατάλογοι συνδρομῆς ἀπὸ τοῦ 1831 μέχρι τοῦ 1835 ὑπὲρ τοῦ). Ἐν Ἐρμουπόλει 1835.

5) *Ἀθανασίου* (Γ) Τὰ κατὰ τὸν Καίρην ἤτοι τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας. Ἐν Ἀθήναις 1840.

6) Ἀρχεῖον Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας τομ. Β' σ. 425.

7) Ἀθηνᾶ 1837 ἀρ. 440 1844 ἀρ. 545, 549, 1143, 1419.

8) *Μπλιζιώτου* (Κ) Βίοι τῶν διαπρεψάντων ἀνδρῶν τῆς νήσου Ἄνδρου. Ἐν Ἄνδρῳ 1880 σ. 48—99.

9) *Βογιατζίδου* Νεοελληνικὰ ἀνέκδοτα (Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας Ζ 1—64 καὶ Η σ. 271—311).

10) Didot Notes d'un voyage au Levant en 1816—7 Paris 1821).

11) Ἐφημερὶς Γενικὴ τῆς Ἑλλάδος 1827 Δεκεμβρίου 17, 1828 Ἰανουαρίου 14 καὶ 28, Φεβρουαρίου 1 καὶ 1829 Ἰανουαρίου 9.

12) Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως 1840 ἀρ. 2 σ. 3.

13) Γεδεῶν Κανονικαὶ διατάξεις.

14) Gilles (H) Missions des Jesuites dans l'Archipel Grec Paris 1869 σ. 44.

15) *Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σεργῶν* 1) Κατὰ τῆς ἀντιχριστοῦ διδασκαλίας τοῦ Θεοσεβισμοῦ 2) Πρᾶξις τῆς Μεγάλης Ἐκκλ. περὶ τῶν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἄνδρον Ὀρφανοτροφείῳ μαθητευσάντων.

16) *Γούδα* (Α Ν) Βίοι παράλληλοι. Ἀθῆναι 1872 τομ. Β' σ. 175—182.

διδα-

17) Ἐστία 1875 ἀρ. 65 σ. 206, 1878 ἀρ. 119 σ. 222 καὶ ἀρ. 138 σ. 530 1888 ἀρ. 650 σ. 369.

18) **Καμπάνη** (Π Δ) Ὁ βίος καὶ ἡ δίκη τοῦ Θεοφίλου Καΐρη ὡς αἰρεσιάρχου. Ἐν Ἀθήναις 1926.

19) **Κωνσταντῖνου Α** τοῦ ἀπὸ Σιναίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Βιογραφία καὶ συγγραφαὶ αἱ ἐλάσσονες. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1866 σ. 446.

20) **Κοραῆ** (Α) Δεύτερον ἀπάνθισμα τῶν Ἐπιστολῶν ἀρ. 32.

21) **Μάμουκα** (Α) Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τόμ. Β΄. σ. 56—90.

22) **Νικοδήμου** (Κωνστ.) Ὑπόμνημα τῆς νήσου Ψαρρῶν. Τόμος Α΄. σ. 401—404.

23) **Οἰκονόμων** (Κωνσταντῖνου πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ). Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα. Ἐκδίδοντος Σοφ. Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐν Ἀθήναις 1864 τόμ. Β΄. σ. 399.

24) «**Παρθενὼν**» 1871 τόμ. Α΄. τεῦχος 4.

25) **Πασχάλη** (Δημητρίου Π.) Ἡ Ἄνδρος. Ἐν Ἀθήναις 1925 σ. 15, 90, 91, 498, 592, 593, 655, 656, 658, 660, 661.

26) Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως. Πράξεις τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἐν τῷ Ὁσφανοτροφείῳ μαθητευσάντων Καίρειων μαθητῶν τῶν ζητούντων διδασκαλικὰς θέσεις. Κατὰ τὰ Πατριαρχεῖα 1840 εἰς 8^{ον} σ. 11.

27) **Πολάκι** (Παρθενίου). Περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς κατὰ τὰ διδάγματα τοῦ Καΐρη (Πανηγυρ. τεῦχος 75ετηρίδος Ριζαρείου Σχολῆς).

28) **Σάπκαρη** (Γεωργίου) Ἱστορία τῶν Κυδωνιῶν. Ἐν Ἀθήναις 1920 σ. 131. (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Ἐπ. Ἐθν. δημοσ. ἀρ. 10).

29) **Σαλιέλι**. Ὁ Κυδωνιάτης σ. 146.

30) **Σαριπόλου** (Ν.Ι.) Τὰ μετὰ θάνατον. Ἀθήναι 1890 σ. 347. Ἀγορεύσεις εἰς τὴν δίκην τοῦ Καΐρη.

31) **Συγγροῦ** (Ἀνδρέου) Ἀπομνημονεύματα τόμ. Α΄. Ἐν Ἀθήναις 1908 σ. 27—47. [Τὰ τῆς σχολῆς, τοῦ βίου, τῶν ἠθῶν τῆς Ἄνδρου, τῆς Μονοθεΐας τοῦ Θ. Κ., τῆς διαλύσεως τῆς σχολῆς καὶ τῆς καταδιώξεως τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς.]

32) **Θεατῆς** 1837 ἀρ. 18.

33) **Τρικούπη**. Ἱστορία Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τόμος Β΄. ἔκδοσις γ΄. σ. 136—138.

34) **Τσιτσέλη** (Ἡλία Α) Κεφαλληνιακὰ σύμμικτα. Ἐν Ἀθήναις 1904 σ. 907 καὶ 908.

35) Ἐενοφάνης Β΄. σ. 79—80, 118—124, 211—216, 270—9, 305—310, 344—351, 421—454, 465—472.

(Τὰ διασωθέντα ἐκ τοῦ γραμματοφυλακείου τοῦ Θ. Κ.)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ 18.:

A. AULARD

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλίας παρὰ τῆ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀδ., A. Aulard ἐνεποίησε τοιαύτην ἐν Εὐρώπῃ ἐντύπωσιν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Γερμανικὸς καὶ Αὐστριακὸς Τεκτονικὸς Τύπος ἀνεδημοσίευσεν αὐτὸ ἐν μεταφράσει.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἄρθρου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐξετάζεται εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ἡ ἀπόρροια τεκτονικῆς συνωμοσίας ἢ οὐ.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐκρήξεως τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἤρξατο ἡ ἔρευνα τοῦ ζητήματος τούτου, τὰ δὲ πορίσματα τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας ἔλαβον ἔκτοτε τόσας μορφάς, ὥστε ποταμοὶ ὀλόκληροι μελάνης ἐχύθησαν πρὸς καταγραφὴν των. Ἦδη κατὰ τὸ 1798 ὁ Ἀββᾶς Αὐγουστῖνος Barruel, εἰς τὸ τρίτομον σύγγραμμά του, τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Mémoires pour servir à l'histoire du Jacobinisme» (*Ἀπομνημονεύματα πρὸς συγγραφὴν ἱστορίας τῶν Ἰακωβίνων*) προσεπάθησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἐπήγαγεν ἕκτινος σατανικῆς συνωμοσίας τῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν **Σοφιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως Ἐλευθέρων Τεκτόνων**.

Τῷ 1801 ὁ πρόην πληρεξούσιος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῆς Γαλλίας Ἰωάννης Ἰωσήφ Mounier (Μουνιέ) εἰς τὸ ἐν Τυβίγγῃ τυπωθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον: «De l'influence attribuée aux philosophes, aux franc maçons et aux illuminés sur la révolution française» (*Περὶ τῆς ἀποδιδομένης εἰς τοὺς φιλοσόφους, εἰς τοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας καὶ εἰς τοὺς πεφωτισμένους ἐπιδράσεως εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν*) βιβλίον του διετύπωσεν ὅλως ἀντίθετον θεωρίαν. Ἰσχυρίσθη δηλονότι ὅτι **οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ροπήν ἐπὶ τῶν συμβάντων τῆς ἐπαναστάσεως ἤσκησαν**.

Ἐκτοτε πλεῖστα ἄλλα ἐξεδόθησαν ἔργα πραγματευόμενα περὶ τοῦ θέματος τούτου, τὸ σπουδαιότερον ὅμως πάντων ἦτο τὸ πρό τινων μηνῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Τουλούζῃ καθηγητοῦ G. Martin δημοσιευθὲν :

«La Franc-Maçonnerie et la Révolution Française» (Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις).

Ὁ ἀδ. Martin, ἀφοῦ ἐξηρένησε τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας καὶ ἀντέβαλε τὰ πορίσματα τῆς ἐρεῦνης του πρὸς πᾶσαν ἄλλην γνωστὴν του πηγὴν, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι **ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις δὲν ἦτο προῦδὸν τεκτονικῆς συνωμοσίας. Ἀληθῶς οἱ Τέκτονες προπαρασκευάζον αὐτήν, ἀλλ' εἰργάζοντο ὀλοψύχως οὐχὶ ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἄρδην κατακρημνίσεως τοῦ παλαιοῦ καθεστώτος, ἀλλ' ἐκ πόθου ἀναδιοργανώσεως αὐτοῦ.**

Οἱ τῷ 1725 ἐλθόντες ἐξ Ἀγγλίας Ἐλεύθεροι Τέκτονες δὲν ἐλαμβάνοντο ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν. Ὁ Βολταῖρος λ.χ. ἐν τῷ περὶ **Μυήσεως** ἄρθρῳ τοῦ **Φιλοσοφικοῦ Δεξικοῦ** του κατειρωνεύετο τοῦ **δρῶντος**, τὸν ὁποῖον οἱ μυσούμενοι ὤμνουν ἐπὶ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀρχαιότητος. Ὅτε ὅμως τῷ 1773 ἰδρύθη ἡ Μ. Ἀν. τῆς Γαλλίας ἡ περὶ Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἰδέα πάντων κατέστη τοσοῦτον σεβαστή, ὥστε τῷ 1778 καὶ αὐτὸς ὁ Βολταῖρος ἐθεώρησε **τιμὴν του νὰ ἴδῃ τὸ τεκτονικὸν φῶς.** Δυστυχῶς ὅμως κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀπέθανε.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ἐξίκετο εἰς τοιαύτην ἀκμὴν, ὥστε **πᾶσαι αἱ ἀνώτεραι τάξεις ἔσπενδον τὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ τάγματος.** Πολλοὶ πλούσιοι ἐκ τῶν εὐγενῶν, τῶν βιομηχάνων καὶ τῶν ἐμπόρων μετεῖχον τῶν συνεδριῶν τῶν Στοῶν. Ἐβλεπέ τις ἐν αὐταῖς καὶ πολλοὺς κληρικοὺς **παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Πάπα, ὅστις εἶχεν ἀφορίσει τὴν Ἐλευθέραν Τεκτονικὴν, ὡς σατανικὸν κατασκευάσμα** χωρὶς ποτὲ οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες νὰ ἐνεργήσωσι τι κατὰ τῆς καθολικῆς θρησκείας.

Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ἀπετελεῖτο τότε ἐξ **Ὀρθολογιστῶν** κεκηρυγμένων, ἐκ **Φιλανθρωπῶν** ἐχόντων ὡς πρόγραμμα **τὴν Ἰσότητα,** ἐκ **Κοσμοπολιτῶν** ἐπιδιωκόντων **τὴν Ἀδελφότητα** τῶν Λαῶν, ἐκ **Φιλελευθέρων** καὶ ἐξ **Εἰρηνοφίλων.** Πάντες δὲ οὗτοι εἰς οὐδεμίαν κοινωνικὴν ἀνατροπὴν ἀπεσκοποῦν. Ὁ Μέγας Διδάσκαλος αὐτῶν ἦτο ὁ **Δοῦξ τῆς Ὀρλεάνης,** βραδύτερον βασιλεύσας, ὡς **Φίλιππος - Ἰσότης** (Philippe-Égalité). Ὁ δέκατος ἕκτος **Δουδοβῆκος** καὶ οἱ **ἀδελφοί του, ὁ Κόμης τῆς Προβηγγίας** (ὁ εἶτα Λουδοβῆκος 18^{ος}), δὲν ἠθέλησαν κρύφα νὰ μυηθῶσιν, ἀλλὰ παρρησίᾳ προσῆλθον εἰς τὴν Στοάν. **Τὴν πρώτην μάλιστα Ἀυγούστου 1775** ἐπήχθη ἐν τῇ Αὐλῇ ἡ **Στρατιωτικὴ Στοὰ τῶν τριῶν ἠνωμένων ἀδελφῶν** (Loge militaire des Trois-Frères-Unis), ἣτις εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ

Λουδοβίκου τοῦ 18^{ου} ἐτέλεσε πένθιμον τελετουργίαν τὴν 25 Νοεμβρίου 1825.

Ὅθεν ὁ ἀδ. Martin ἀποδεικνύει ὅτι οἱ τότε Τέκτονες προπαρεσκεύαζον τὴν Ἐπανάστασιν ἀνευ τῆς ἐπιγνώσεως, ὅτι ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν των ἔβαινε πρὸς καταστροφὴν. Εἶναι δὲ ἀναμφίβολον, ὅτι οἱ Τέκτονες ἔδρασαν εἰς τὰς Συνελεύσεις τῶν États Généraux καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1789, διότι τὸ ἡμῶν τῶν μελῶν τῆς *Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἀπετελεῖτο ἐξ ἀδελφῶν* προπεπονημένων ἐν ταῖς συζητήσεσι κατὰ τὰς Συνεδρίας τῶν Στοῶν. Καὶ αὐτὸς ὁ Mirabeau, ὁ μέγας ἀνὴρ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἀνῆκεν ὡσαύτως εἰς Στοῶν.

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ἀριδῆλως, ὅτι *ἡ τότε Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ δὲν ἠσκειτο ὑπὸ σπειρας συνωμοτῶν διψώντων αἷμα, οὐδὲ ὑπὸ μανιακῶν διαφλεγόμενων ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς καταστροφῆς πρὸς δημιουργίαν χάους, ἀλλ' ἦτο Σχολή, ἐν ἧ ὁ ἄνθρωπος ἐμορφοῦτο εἰς πολίτην ἔχοντα συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων του.*

Δυστυχῶς ὁμως ἡ εὐγενῆς καὶ ἀνθρωπιστικὴ αὕτη προσπάθεια τῆς ἐν εἰρήνῃ διορθώσεως τῶν κακῶς κειμένων μετετροπῆ ἕνεκα τῆς ἐπικρατουσῆς ἐν Γαλλίᾳ δυσπραγίας τοῦ λαοῦ καὶ ἕνεκα τῆς ἀνευδότου ἐπιμονῆς τῶν δεσποζόντων, ἀντὶ *κανονικοῦ ροῦ βελτιώσεως τῆς κοινωνίας, ὡς ἐπεξητεῖτο ὑπὸ τῶν Τεκτόνων*, εἰς πλήμυραν καταστρεπτικὴν ποτίσασαν τὸ Γαλλικὸν ἔδαφος διὰ τοῦ αἵματος τάξεων ὀλοκλήρων, οἰκογενειῶν πολυμελῶν καὶ ἀτόμων ἀναριθμητῶν.

(Ἐκ τῆς «Wiener Freimaurer Zeitung»)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ 18.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΓΙΓΙΣ

Ἡ κοινωνικὴ σύνθεσις οὐδόλως ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ ἰδεώδη τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, ὡς πολλάκις ἐδόθη ἀφορμὴ ἢ ἀναγραφῇ ἐν τῷ «Πυθαγόρᾳ». Ἡ ἐργασία δὲν ἀμοίβεται ἐπαρκῶς καὶ ἡ διανομὴ τοῦ πλούτου δὲν γίνεται ἀνάλογος, ὥστε πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀπολαύωσιν ὁπωσδήποτε τῶν ἀγαθῶν τῆς φύσεως καὶ νὰ πληρῶσι τὰς στοιχειωδέστερας τῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν. Ἡ ἀρετὴ δὲν βραβεύεται ἐπαρκῶς καὶ δὲν παρέχονται εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους τὰ μέσα τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτῶν τελειοποιήσεως.

Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ἐπιδιώκει τὴν σταθερὰν βελτίωσιν τῶν ὄρων τοῦ βίου τῶν κοινωνιῶν, ὅπως ἐπιτευχθῆ ποτὲ πλήρης καὶ πραγματικὴ ἢ ἐλευθερία, ἢ ἰσότης καὶ ἢ ἀδελφότης. Διὰ τοῦτο ἡ τεκτονικὴ φιλοσοφία συναντᾶται πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἐπιστήμην, ἀποκρούει τὴν ἀπολυταρχίαν καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν· ἀποστέργει τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς πενίας καὶ τῆς ἐργασίας· θεωρεῖ αὐτόχρημα κοινωνικὸν ἔγκλημα τὴν ἐνδειαν καὶ τὴν ἔλλειψιν καταλλήλου ἐργασίας διὰ πάντα ἄνθρωπον, ἔστω καὶ ἀνάπηρον, διότι πάντες ὀφείλουσι νὰ εἰσφέρωσιν εἰς συντήρησιν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Πρὸς βαθμιαίαν ἐπιτυχίαν πάντων τούτων ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ὀφείλει νὰ ἀποδέχεται τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ λεγομένου καθεδρικοῦ σοσιαλισμοῦ, τοῦ ἐπιζητοῦντος τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου διὰ τῆς βαθμιαίας ἐξελίξεως.

Ἄλλὰ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ σημείου τῆς βιαίας ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος ὀργανισμοῦ, τῆς ἀποτόμου ἀνήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς κληρονομίας τοῦλάχιστον τῶν κατιόντων μέχρι τῆς ἀποστερήσεως τῶν προϊόντων τῆς ἰδίας πολυμόχθου πολλάκις ἐργασίας, μέχρι τέλος τῆς ἐγκαταστάσεως ἀλογίστου ὀχλοκρατικῆς ἀπολυταρχίας, ὑπάρχει βεβαίως μέγα χάσμα.

Τοιαύτη ἀνατροπὴ βιαία δὲν ἐξυπηρετεῖ τὰς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος. Τοῦτο ἀπέδειξε πάντοτε ἡ πεῖρα.

Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ, νομιμοφρόνως καὶ συντηρητικῶς σκεπτομένη, ἐπιδιώκει τὴν ἐξέλιξιν, δὲν παρακωλύει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ λόγου, ἀνέχεται πᾶσαν γνώμην ἐκδηλουμένην καὶ ἀπορρέουσαν ἀπὸ χρηστοῦ συνειδότος καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐργάζεται, ὅπως προλαμβάνῃ τὰς βιαίας ἀνατροπὰς. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἄξων περὶ ὃν ὄφειλε νὰ στραφῆ ἡ γενομένη ἄλλοτε ἐν τῇ Στοᾷ «Θέμις» μακρὰ περὶ κομμουνισμοῦ συζητήσεις.

Κατὰ πάσης ἀνατρεπτικῆς τάσεως ἀμύνονται βεβαίως αἱ πολιτικαὶ κοινωνίαι. Ἄλλὰ μέγας προβάλλει κίνδυνος καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ὅτι δὲν θὰ ἐξαρκέσῃ ἡ ἀντιτασσομένη ἄμυνα, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον στηρίζεται εἰς τὴν δύναμιν τῆς βίας. Δὲν καταβάλλεται μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ἐπαρκὴς πρόνοια πρὸς πρόληψιν τῶν κυριωτέρων αἰτίων τῶν ὀδηγούντων συνήθως τὰ πλήθη εἰς ἐξεγέρσεις καὶ ἀνατροπὰς· δὲν συγκινοῦνται πολὺ οἱ κρατοῦντες διὰ τὴν αὐξομένην κακοδαιμονίαν τῶν λαῶν. Ἐλαχίστη καταβάλλεται μέριμνα πρὸς ἐπανόρθωσιν μερικὴν ἔστω τῶν μεγάλων ζημιῶν, ἃς ὑπέστησαν ἐκ τοῦ πολέμου οἱ γενναῖοι πολεμισταὶ ἢ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν ἢ δλόκληρα τμήματα τῆς χώρας. Οὐδενὸς ἐφελκύνουσι τὴν προσοχὴν αἱ δημιουργηθεῖ-

σαι ἐκ τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου ἀνισότητες καὶ θεωρεῖται ὡς φυσικὴ κατάστασις ἢ δημιουργία κολοσσιαίων περιουσιῶν εἴτε ἐξ αἰσχροκερδείας εἴτε καὶ καταχρήσεως τοῦ δημοσίου πλούτου, ὡς θεωρεῖται ἐπίσης φυσικὴ κατάστασις ἢ ἐσχάτη ἔνδεια ἐξ ἀτυχήματος προελθόντος ἕνεκα τοῦ πολέμου. Καὶ ἡ φορολογία στρέφεται καθ' ὅλων ἀνεξαιρέτως χάριν τῆς μὴ ἐλπίζομένης ἀνορθώσεως δημοσίων οἰκονομικῶν περιαχθέντων εἰς χάος καὶ βράθρον.

Πρὸ τοιαύτης καταστάσεως αἱ πολιτικαὶ κοινωνίαι ἐξακολουθοῦσι τὴν πεπατημένην ὁδόν. Αἱ ἔθνικαὶ ἀντιπροσωπεῖται σχεδὸν ἀδιαφοροῦσι περὶ ταπεινότερα τυρβαζόμενα· ἐντεῦθεν γενικὴ σχεδὸν ἐπὴλθην ἠθικὴ κατὰπτωσις τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἐκπεσόντος δυστυχῶς εἰς τὴν συνείδησιν τῶν λαῶν. Ἡ τοιαύτη κατὰπτωσις ὠδήγησε τινὰ τῶν ἐμπολέμων κρατῶν εἰς τὰς λεγομένας δικτατορίας. Καὶ ἡδύνατο ὄντως δικτατορία ἐμπνεομένη ἐκ τῆς ἰδέας τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς λαοὺς νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προσωρινὸν φάρμακον μέχρις ὅτου διδαχθῶσιν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες νὰ μὴ ἀκολασταίνωσιν εἰς βάρος τοῦ λαοῦ ἢ μέχρις ὅτου ἀναφανῶσιν νέοι ἄνδρες κρείσσονες τῶν ἀρχαιοτέρων. Ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ κοινὴν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν ἢ Ἀρχὴ καὶ μάλιστα ὑπὸ σύστημα συγκεντρώσεως τῶν ἐξουσιῶν τυφλοὶ τοὺς κοινούς θνητούς καὶ ἐπιφέρει τὴν λήθην τοῦ δικαίου καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Παρῆλθεν ἄλλως τε ἡ ἐποχὴ μακρᾶς ἀνοχῆς τῶν ἀπολυταρχικῶν, ὅσον καὶ ἂν αὐταὶ ἤθελον ἀποδειχθῆ χρησταὶ καὶ ἔντιμοι.

Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ μέγα χάος, εἰς ὃ περιάγονται σήμερον πλεῖστα τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐντεῦθεν κοινοβουλευτισμὸς ἀκολασταίνων, ὁμιλῶν περὶ λαϊκῶν ἐλευθεριῶν διὰ νὰ ἐκμεταλλεύηται τὴν ἀπὸ τούτων ἀπορρέουσαν ἐξουσίαν πρὸς ἰδιοτέλειαν. Ἐκεῖθεν δικτατορία ἀνεπιστήμων καὶ ἀσύστατος, ἐγωπαθῆς ἐπομένως καὶ ἀχαλίνωτος. Πρὸ τοιοῦτου διλήμματος ἀνακύπτει θρασυτάτη ἢ ἀπειλή τῆς πλήρους ἀναρχίας διὰ τῆς ἐνδεχομένης ἐπικρατήσεως ἀπολυταρχίας τοῦ ὄχλου καὶ μάλιστα εἰς χώρας ἐνθα δὲν ὑπάρχουσιν ἀξιοπρεπεῖς ἐργατικαὶ ὀργανώσεις καὶ ἐργάται εὐπαίδευτοι ἱκανοὶ νὰ διαχειρισθῶσι τὰ κοινά, ἀλλ' ὑπάρχουσι μόνον μεταξὺ τῶν ἐργατῶν πολλαὶ εὐγενεῖς ψυχαὶ, αἵτινες εὐκόλως παρασύρονται ὑπὸ δημαγωγῶν.

Ἐντεῦθεν προδήλως συνάγεται ὅτι εἰς πᾶσαν χώραν εὕρισκομένην ὑπὸ τὰς προεκτεθείσας συνθήκας, οὐδόλως παράδοξον νὰ ἐγεθῆ αἰφνιδίως κοινωνικὴ καταιγίς, δυναμένη νὰ ἀνατρέψῃ τὰ πάντα, νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν ἐξωτερικῶν κινδύνων καὶ νὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν χώραν φοβερὰν ὀπισθοδρόμησιν, ὡς βεβαίως προεκάλεσεν ἐν Ρωσίᾳ.

Πρὸς πρόληψιν τιούτου κινδύνου, ἐφ' ὅσον ἀποτυγχάνει καὶ τὸ προσωρινὸν τῆς δικτατορίας φάρμακον, δὲν ἀπομένει ἄλλο μέσον σωτηρίας παρὰ μόνον ἐνδελεχῆς καὶ σύντονος προσπάθεια πρὸς ἄμεσον ἐξυγίανσιν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καὶ λειτουργίαν εὐπρεπῆ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος.

Τὴν προσπάθειαν ταύτην ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι πάντα τὰ ὑγιᾶ στοιχεῖα τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ. Καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐκπροσωποῦσι βεβαίως οἱ τέκτονες, τιμῶντες ὡς θεότητα τὴν ἐργασίαν.

Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ 33.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

ΑΜΕΡΙΚΗ (Washington).—Οἱ Τέκτονες τῆς Φιλαδελφίας θέλουσι νὰ ἀνεγείρωσι τεκτονικὸν μνημεῖον εἰρήνης. Πρὸς πιστὴν δὲ ἀπεικόνισιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολωμῶντος ἀπαιτοῦνται 3 δισεκατομμύρια δολλάρια. Δικαίως δὲ ἡ «Masonic Journal of South Africa» διαμαρτύρεται γράφουσα, ὅτι αὐτὸ τὸ χρηματικὸν ποσὸν θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς συντήρησιν σχολείων, νοσοκομείων καὶ ὄρφανοτροφείων.

ΙΤΑΛΙΑ (Ρώμη).—Εἰς ὅλας τὰς γωνίας τῶν κυριωτέρων ὁδῶν τῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας ἀνηρτήθη ἐρυθρὰ πλάξ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «Θάνατος εἰς τοὺς Τέκτονας» (Morte ai Massoni).

ΕΛΒΕΤΙΑ, (Γενεύη).—Καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ, ὅπως εἰς ὅλας τὰς χώρας πλὴν τῆς Γερμανίας, λειτουργεῖ Ἐπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου τοῦ ἀρχαίου καὶ ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ δόγματος.

Τὰ φιλοσοφικὰ ἐργαστήρια τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐργάζονται κανονικῶς εἰς τὸν 18, τὸν 30, 31 καὶ 32 βαθμὸν.

Τὸ Ἐπατον αὐτὸ Συμβούλιον ἔχει κλείσει συνθήκην φιλίας μετὰ τῆς «Ἀλπίνας», δι' ἧς ἀμφοτέρω τὰ σώματα ἀναγνωρίζουσιν ἄλληλα.

Ἡ «Ἀλπίνα» περιλαμβάνει τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς καὶ ἓνα Ἐπατον Συμβούλιον διὰ τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς.

Πρὸ τινων ἐτῶν εἰς τὴν Γερμανικὴν Ἑλβετίαν ἀπεκλείοντο οἱ ἀνώτατοι βαθμοὶ καὶ ὁ ἐκεῖ Τεκτονισμὸς περιορίζετο μόνον εἰς τοὺς συμβολικοὺς βαθμοὺς.

Ἀπὸ τινος ὁμοῦ χρόνου τὸ Σκωτικὸν δόγμα ἔκαμε τρομακτικὰ προσόδους. Εἰς ὀλίγον χρονικὸν διάστημα ἰδρύθησαν περιστύλια μετὰ ἰδιαίτερον τῶν συμβολικῶν ναοῦ ἐν Chiasso (Tessin), ἐν Βέρνῃ, Ζυρίχῃ καὶ Βασιλείᾳ. Ἐν τοῖς περιστυλίοις αὐτοῖς γίνεται τακτικὴ διδασκαλία καὶ θίγονται πλεῖστα ὅσα θέματα φιλοσοφικοῦ περιεχομένου.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.—Εἰς τὴν ὥρᾳ περιγραφῆς τῆς ἐνταῦθα δεξιῶσεως τοῦ Ἐπ. Ταξιάρχου τῆς Ἀμερικῆς John Cowles ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει, σελὶς 1341, στίχῳ 18, διορθωτέον ὡδε: «μετὰ τοῦ συνοδοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ φωτογράφου τῆς «Φόλβης».

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ

Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονική ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου αὐτῆς βήματος ἀπέσχε ἐπιμελῶς πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν.

Τοῦτο ὑπῆρξεν εὐλογον καὶ ὀρθόν διότι ἔπρεπε προπαντὸς νὰ διατηρηθῆ ἡ πλήρης ψυχικὴ ἁρμονία καὶ ἡ πλήρης ἀδελφικὴ ἀγάπη.

Τοῦτο ὑπῆρξεν ἀπολύτως ἀπαραίτητον κατὰ τὸν τελευταῖον ἐπάραιτον διχασμὸν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως. Καὶ ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν ποιμαντορικὴν ἡγεσίαν τοῦ ἑμοσπόνδου Ὑπάτου Συμβουλίου δύναται νὰ καυχηθῆ ὅτι ἔστη ὑπεράνω τῆς μισραῶς γιγαντομαχίας, ἣτις ὅσον καὶ ἂν ἀνύψωσε πρόσωπα τόσον κατεδαράθρωσε σύμπαν τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος.

Ἡ τεκτονικὴ προσπάθεια, πέρα πᾶσαν μοιραίαν ἔκρηξιν μεμονωμένης ἀτομικῆς παραφρονίας, συνέδαλεν ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς εἰς τὴν γεφύρωσιν τοῦ ἀπαισίτου χάσματος, εἰς τὴν λήθην πάσης ἐγκληματικῆς πράξεως καὶ εἰς τὴν κατασίγησιν τῶν παθῶν.

Τοιαύτη ἐθνικὴ ὄντως πορεία τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ μακρὰν περίοδον ἀλληλοσπαραγμῶ, παρέχει εἰς τοὺς Ἐλευθέρους τέκτονας δικαίωμα ἀπεριορίστου ἐκτιμῆσεως μεταξὺ ἀλλήλων.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀναγνωρίζει ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρὸς πάντα τέκτονα μὴ ἀπαρνηθέντα τὴν τεκτονικὴν αὐτοῦ ιδιότητα καὶ ἄνευ ἀδιαλλαξίας προσερχόμενον εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα.

Διὰ τοῦτο ὁ Πυθαγόρας τολμᾷ νὰ συστήσῃ εἰς τὴν ἀπόλυτον προτίμησιν τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων τοὺς ἀδελφοὺς ὑποψηφίους.

Ὁ «Πυθαγόρας» ὅπως δῆποτε ἐμπνεόμενος ὑπὸ τεκτονικῆς ἀγάπης πρὸς πάντας τοὺς μεμνημένους καὶ μόνον ὑπὸ τεκτονικῆς ἰδέας ὀδηγούμενος προσφέρει τὰς ἀδελφικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς πάντα ἀδελφόν, μέλλοντα ν' ἀγωνισθῆ τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνα.

Ὁ «Πυθαγόρας» κατὰ ταῦτα εἰς τὸ προσεχὲς τευχὸς ἐκδοθησόμενον εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου δὲν θὰ ὀκνήσῃ νὰ δημοσιεύσῃ βραχυτάτην βιογραφίαν παντὸς ὑποψηφίου καθ' ἅπαν τὸ κράτος τέκτονας ἀποσταλησομένην ὑπὸ φίλων αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἔτι δὲ καὶ εἰκόνα αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον συναποσταλῆ κατάλληλον κλισιὸν εἰκόνας μὴ ὑπερβαίνον τὸ τέταρτον τῆς σελίδος τοῦ «Πυθαγόρου».

Ὁ «Πυθαγόρας» φρονεῖ ὅτι ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις ἐξ ἀναιτιρρήτων διὰ τὸν ἀμερόληπτον ἱστορικὸν σφαλμάτων τοῦ παρελθόντος ἀναγκάζει τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν νὰ καταργήσῃ τὴν ἔννοιαν τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ νὰ ἀξιώσῃ διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον εὐσυνειδησίαν. Καὶ ταύτην ὑποτίθεται ὅτι ἐκπροσωποῦσιν οἱ μεμνημένοι εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς.

(Ἡ Διεύθυνσις «Πυθαγόρου»).

ΕΜΠΟΡΙΑ

Βιομηχανικά είδη και μηχανήματα :

Δ. Πεζάρης και Σία, ὁδὸς Μητροπόλεως καὶ Ἄθωνος
Π. Παπαπανάγου » » » »
Γ. Παρασκευαΐδης » » » »

Μηχανήματα : Κ. Φωκίδης, Κουντουριώτου 13. Μ. Γρηγοριάδης
Σαλαμίνας 13. Ἰωάννης Λεβεντάκης, Πανταζίδου 23.

Ἡλεκτρικά εἶδη : Κ. Κοροβίλος, Πανταζίδου 9.
Σ. Ναχάμα, Τσιμισκῆ 22.

Αἰσιονήματα : Σ. Κύρου καὶ Θ. Γκολογκίνας, Ἐρμού—Ἄθωνος.

Ἐξαρτήματα αἰσιονήτων : Χ. Χαλαραμπίδης, Ἐρμού 69.

Δερματέμποροι : Παντ. Τσολέκας, Βερροίας 6.

Δημ. Γκοβερντάρου, Λυκούργου 7.

Βιβλιοχαρτοπωλεῖον : Δημ. Ρουτζούνης, Ἐγνατίας 249.

Νεωτερισμοί : Κεράλ Ριφάτ (Πυγμαλίων), Βενιζέλου 5.

Ἐμπορογραφεῖον : Δαβὶδ Καμπέλης, Τελτζί Χάν ὁδ. Φράγκων.

Εἰσαγωγὴ ἀποικιακῶν : Κωνστ. Νικολαΐδης ὁδὸς Αἰγύπτου 49.

Βούτυρα—Ἐλαια—Σάπωνες : Α. Αὐγουστόπουλος Αἰγύπτου 51

Ἐμπορικὰ Γραφεῖα—Ἀντιπροσωπεῖα : Μ. Παπαμιχαήλ, Βενιζέ-
λου 20. Ν. Πλάστας, Βότση 5. Γ. Δοβροβόλσκη, Τουρπάλη Χάν 20-21

Ἀντιπροσωπεῖα — Χρηματοκιβώτια Δίπης :

Σαλάμ και Μπενβενίστε, ὁδὸς Σαλαμίνας 1

Ἀντιπροσωπεῖα : Ἐρμαν. Ἐρμανουηλίδης, Λέοντος Σοφοῦ 1

Ἐπιτελωνήσεις καὶ Φορτώσεις : Παναγ. Πούπουρας Στοὰ Τάττη
Διευθ. Γραφ. Διεθνῶν Βαγκόν-Δι : Π. Πάνου, Λεωφ. Νίκης 3.

ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ἐμπόριον ταινιῶν : Ἀρὸν Κοέν, Κινηματογράφος Πατέ.

Ἰμπρεσάριος : Λέων Σεγόρα, Κινηματογράφοι καὶ Θέατρα Λευ-
κου Πύργου καὶ Πάνθεον.

Συμβολαιογράφος : Γεώργιος Κ. Κωνσταντινίδης, Στοὰ Ἴρις
Ὀδὸς Ρογκότη, Πάροδος Μητροπόλεως Τσιμισκῆ.

ΠΛΕΚΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

ΧΝΟΥΔΟΜΗΧΑΝΑΙ

ΠΟΔΗΛΑΤΑ

Μ. Δ. ΝΙΚΑΤΣΙΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ, Πλατεῖα Συντάγματος Τηλέφ. 14-21

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Προσδίδουσαι ζώην και ἔκφρασιν ἐμπνεύσεως
εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν φωτογραφεῖον «Φοῖβη»

᾽Οδὸς Σίνα 12 (γωνία οδοῦ Ἀκαδημίας).

ΚΛΙΣΕ ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΥ ΤΕΧΝΗΣ

εἰς τὸ φωτοτυχογραφεῖον

Α. ΛΑΪΟΥ

᾽Οδὸς Κολοκοιτρώνη 55 (γωνία οδοῦ Ρόμβης).

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ

εἰς τὸ Τυπογραφεῖον τοῦ «Πυθαγόρου»

᾽Οδὸς Τσατσα 24^α (γωνία οδοῦ Οἰκονόμου).

ΖΥΘΟΠΟΙΕΙΟΝ - ΠΑΓΟΠΟΙΕΙΟΝ - ΨΥΓΕΙΑ

ΟΙΚΟΣ ΙΑΡΤΘΕΙΣ ΤΩ 1864

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ